

เรื่องเล่าจากใจ

Siriraj Palliative Care Day 2014
Theme “Who Cares? We do!”

“ดูแลจากใจ ด้วยสายใยแห่งรัก”

วันที่ 15-17 ตุลาคม 2557

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

เรื่องเล่าจากใจ

ศูนย์บริรักษ์ ศิริราช
Siriraj Palliative Care Center

เรื่องเล่าจากใจ

ที่ปรึกษา : ผศ.นพ.วิศิษฎ์ วามวาณิชย์

บรรณาธิการอำนวยการ : ผศ.พญ.กวีฉัตรณ์ วีระกุล

ผศ.นพ.รุ่งโรจน์รัตน์ ประดิษฐ์สุวรรณ

พญ.ประดมาภรณ์ จันทร์ทอง

นพ.ศุภการ เตชัสอนันต์

รองบรรณาธิการอำนวยการ : พว. ดร.ยวดี เกตส์ัมพันธ์

พว. วัฒนา กุลภาณศิริ

บรรณาธิการ : พว. สาลินี สมาณะวณิชย์

ผู้ช่วยบรรณาธิการ : พว. ราตรี ฉิมฉลอง

ISBN: 978-616-279-395-0

พิมพ์ครั้งที่ 1 : ตุลาคม 2557

จำนวนพิมพ์ : 800 เล่ม

ออกแบบปก : บริษัทต้นไทร ครีเอชั่น จำกัด

จัดพิมพ์โดย : คณะกรรมการดำเนินงาน Palliative Care

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล และศูนย์บริการฯ ศิริราช

พิมพ์ที่ : บริษัท พี.เอ.ลิวอิง จำกัด

โทรศัพท์ 0-2881-9890

คำนิยม

เรื่องทุกเรื่องที่คุณเขียนทุกท่านได้บรรจงรังสรรค์จากประสบการณ์ชีวิตที่ได้เกี่ยวข้งในการดูแลพยาบาลผู้ป่วยระยะสุดท้ายที่ได้ถูกบรรจุลงในหนังสือเล่มนี้มีคุณค่า เช่นเดียวกับชีวิตทุกชีวิตที่ถูกกล่าวถึงซึ่งมีศักดิ์ศรีและคุณค่าของความเป็นมนุษย์ เรื่องราวจากใจถึงใจที่ถูกถ่ายทอดเป็นเรื่องราวแสดงให้เห็นความหมายของชีวิตและความสัมพันธ์ทางจิตวิญญาณที่มนุษย์พึงมีให้กันซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้กำลังประสบสถานการณ์เดียวกันและบุคลากรทางการแพทย์ที่ให้การดูแลรักษาผู้ป่วยเหล่านี้ขอชื่นชมและขอบคุณผู้มีส่วนร่วมทุกท่านที่ร่วมกันทำสิ่งดีๆ เช่นนี้ให้เกิดขึ้นในสังคม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์วิศิษฐ์ วามวาณิชย์

ผู้อำนวยการโรงพยาบาลศิริราช

คำนิยม

การดูแลผู้ป่วย palliative จำเป็นต้องใช้ประสบการณ์และทักษะเฉพาะ ที่ไม่สามารถเรียนรู้ได้อย่างเดียวจากความรู้อันได้จากตำราหรือการเข้าชั้นเรียน การที่เรียนรู้จากเรื่องเล่าของผู้มีประสบการณ์ผ่านเรื่องเล่า เป็นวิธีการหนึ่งที่มีประสิทธิภาพสูง เพราะเรื่องเล่ามีพลังอย่างมหาศาลในการสร้างอารมณ์ร่วมให้ผู้ฟังให้อยากติดตามและนำไปสู่การปฏิบัติด้วยตัวเอง ทำให้แบบอย่างที่ดีจากผู้เล่าผ่านการปฏิบัติของผู้ฟังเมื่อได้ดูแลผู้ป่วย Palliative care

ผู้คนที่ใช้เรื่องเล่าบอกกล่าวสิ่งต่างๆ ที่อยู่ในหัวของเธอ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับตัวงาน และทุกสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตที่ผ่านมา เรื่องเล่าแต่ละเรื่องจึงเป็นเรื่องราวที่เป็นผลจากความสัมผัสและประสบการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นพักๆ ครั้ง จนทำให้เขาเข้าใจและแปลเป็นความหมายในชีวิต เรื่องเล่าจึงเป็นวิธีที่ดีที่สุดที่มนุษย์จะเรียนรู้จากผู้อื่นในเรื่องต่างๆ

หนังสือเรื่องเล่าจากใจเล่มนี้ เป็นการนำเอาประสบการณ์ของผู้เล่าแต่ละท่าน มาถ่ายทอดเป็นตัวหนังสือโดยผ่านเรื่องเล่าที่บรรจงแต่งเติมให้หน้าติดตาม การได้เรียนรู้จากเรื่องเล่านี้ จะทำผู้อ่านได้ค้นพบความหมายที่ซ่อนอยู่ภายในของสิ่งที่กำลังพูด และทำให้ผู้อ่านสามารถเรียนรู้ ค้นพบ และสิ่งที่ต้องกระทำโดยตนเองเพื่อทำให้การดูแลผู้ป่วย Palliative ดีขึ้น

พว. ดร.ยุวดี เกตสัมพันธ์

รองหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล ด้านบริการ

สารบัญ

หมอล	6
ขอบคุณ...หนังสือพิมพ์	10
ชีวิตที่เหลือ...ใครกำหนด	14
ชีวิตที่เหลือไม่ได้	19
ภารกิจที่ค้างคา	23
ก่อนสิ้นแสงสุดท้าย	28
3 วันไม่ 3 นาทีทำ	32
ใครคือ...ผู้พิพากษา	35
สมบัติชิ้นสุดท้ายของลูก	38
เพียงคำขอบคุณ	42
รสชาติที่ขาดหาย	46
ตัวตนที่แท้จริง	49
จดหมายถึงคนบนฟ้า	53
กำลังใจ	57
ในวันที่สูญเสีย แต่ไม่เสียศูนย์	60

หม่อ

วิญญู ศิริวีระชัย

โรงพยาบาลอ่างทอง

เช้าวันนี้ เป็นอีกวันที่ผมตื่นขึ้นมาอย่างคนที่ไม่พอ เหนื่อยล้า เบื่อ เซ็ง ผมมักแอบคิดอยู่เสมอว่า โชคร้ายจังที่ต้องมาเป็นหม่อ อาชีพที่ทำเพื่อคนอื่น แต่ไม่เคยทำเพื่อตัวเอง ก็จวบจรประจำวันเดิมๆ เริ่มตื่นขึ้น รีบอาบน้ำ รีบกินข้าว รีบเดินไปทำงาน ลงจากหอพัก ๒ ชั้น ขึ้นห้องผ่าตัดอีก ๓ ชั้น เมื่อยขาอยู่ไม่น้อย ผมเริ่มหายใจเร็วและแรง พยายามบอกตัวเองว่า หายใจเข้าลึกๆ หายใจออกยาวๆ

“หม่อวิ่งขึ้นมาอีกแล้วหรอคะ” พยาบาลส่งเสียงทักทาย ในขณะที่ผมกำลังพยายามกำหนดลมหายใจที่หอบอยู่

“ครับ การหายใจนี้ บางครั้งก็ลำบากเหมือนกันนะครับ” ผมรู้สึกเข้มนิ่งจริงๆ จากห็นจึงเดินเข้าห้องทำงาน และเริ่มดมยาสลบตามตารางการผ่าตัด ซึ่งเป็นงานประจำหลักของผม

“หม่อคะ ที่หอผู้ป่วยหนักมีผู้ป่วยระยะสุดท้ายรอปรึกษาอยู่นะคะ”

“รับทราบครับ” งานการดูแลผู้ป่วยแบบประคับประคองเป็นอีกงานหนึ่งที่ผมทำ ทั้งที่ไม่ใช่งานที่ต้องทำ ผมรับอาสาทำเองครับ เพราะอยากทำและรักที่จะทำ

ป้าเพียง ผู้ป่วยมะเร็งรังไข่ระยะที่ ๔ นอนอยู่บนเตียงพร้อมสายระโยงระยางจำวนหนึ่ง แวบแรก ผมเห็นป้าเพียงเป็นคนที่มีรูปร่างใหญ่ แต่เมื่อเข้าไปดูใกล้ๆ จึงรู้ว่าความใหญ่หั้นเกิดจากการบวมหน้าของทั้งหน้าอก ลำตัว ท้อง และแขนขา หน้าในร่างกายจำวนมากนี้ยังส่งผลให้หายใจไม่ไหว จนต้องใช้เครื่องช่วยหายใจอยู่ตลอดเวลา

“คุณป้าครับ หมอมาดูแลคุณป้านะ” ผมเริ่มรายงานตัว ป้าเพียงพยักหน้าแสดงการรับรู้ โดยไม่ได้พูดอะไร เนื่องจากมีท่อขนาดใหญ่ในลำคอ

“ป้าเหนื่อยอยู่มั้ย” ผมตรวจสอบอาการ พร้อมค้นหาความทุกข์ทรมานของผู้ป่วย

“...” ไม่มีเสียงตอบ มีเพียงการพยักหน้าห้อยๆ

“แล้วหิวหรือเปล่าครับ” คราวนี้ป้าเพียงเอามือแตะที่ท้องเบาๆ แล้วยื่นสายที่ใส่อยู่ทางจมูกให้ผมดู เป็นการสื่อสารว่าได้รับอาหารผ่านทางนี้ ผมสอบถามอาการต่างๆ ต่ออีกสักพัก ป้าเพียงใช้ภาษาท่าทางแทนการพูดคุย จนผมเริ่มเห็นอาการเหนื่อยมากขึ้น จึงคิดว่าควรระงับยุติการสนทนา

“พักผ่อนเถอะครับ หมอไม่กวนแล้ว ป้านอนหลับดีนะครับ”

ป้าเพียงส่ายหน้า ผมมองออกไปรอบๆ สิ่งแวดล้อมในหอผู้ป่วยหนึ่งดูไม่เอื้อสำหรับการพักผ่อนเอาเสียเลย

เรื่องเล่าจากใจ

“แล้วถ้าทำอะไรครบในเวลาที่เราขอไม่หลับ” เสียงเครื่องช่วยหายใจ ตีลมเข้าพอดดี ป้าเพียงทำปากบอกว่า “พุท” และตามมาด้วยคำว่า “โธ”

เช้าวันรุ่งขึ้น ผมตื่นขึ้นด้วยความง่วงเจี๊ย หลังจากการอยู่เฝ้า อั้นหนักหน่วง โธ๊ย...ไม่มีความสุขเลย แม้ผมจะได้หอนิ่งที่อันแสนสบาย แต่การหอนไม่พอเป็นทุกบ่ออย่างยิ่งจริงๆ ผมคิดถึงป้าเพียงขึ้นมา

ผมรีบอาบน้ำ กินข้าวอย่างทำเวลา รสชาติของอาหารก็สามารถ สร้างความสุขเล็กๆน้อยๆขึ้นมาได้บ้าง ผมคิดถึงป้าเพียงเป็นครั้งที่สอง จากนั้น ผมจึงเดินลงและขึ้นบันไดไปห้องผ่าตัดเช่นเคย เมื่อยบขา เริ่มหายใจเร็วและแรงเหมือนเดิม ผมได้ยิบเสียง พุท-โธ และเสียง ของเครื่องช่วยหายใจดังเข้ามาในหัว

ผมสัมผัสได้ถึงขนอันลุกชันขึ้นทั้งตัวและความรู้สึกที่สั่นสะท้าน อยู่ภายใน ทำให้ผมถึงขีดตึบขนาดนี้ โศคตึที่วั้นนี้ผมยังหอนได้ กินได้ รุ้รสอาหาร เดินได้ ไปไหนก็ได้ มีขาให้เมื่อย หายใจได้เอง ได้ตั้ง แคนี่แล้ว ยังไม่เพียงพอที่จะมีความสุขอีกหรือ

ทุกครั้งที่ผมหอน ยังมีคนที่ไม่ได้หอน...ทุกครั้งที่ผมกิน ยังมี คนที่ไม่ได้กิน...ทุกครั้งที่ผมรุ้รส ยังมีคนที่ไม่รุ้รส...ทุกครั้งที่ผมเดิน ยังมีคนที่ไม่ได้เดิน...และทุกครั้งที่ผมหายใจ ยังมีคนที่ไม่ได้ แม้แต่ การหายใจ

ผมรีบวิ่งไปที่หอผู้ป่วยหนัก แต่ไม่มีโอกาสแล้วที่จะได้ขอบคุณ
 ป้าเพียง ผู้ป่วยที่ใช้ชีวิตสอนชีวิต สอนให้ผมได้พบคุณค่าในสิ่งที่มี และ
 สัมผัสถึงความสุขตรงหน้าที่ได้แต่มองข้ามไป

ความเป็นหมอไม่ได้เป็นผู้ใช้ให้ผมเข้าใจเลย แท้จริงแล้ว
 ผมได้รับสิ่งต่างๆ มากมาย อาจมากกว่าที่ให้ไปซะอีก หมอไม่ใช่อาชีพ
 ที่ใคร่ขายที่มีแต่ทำเพื่อผู้อื่น แต่เป็นงานที่ซื่อสัตย์ที่สุดที่ได้ทำเพื่อผู้อื่น
 และยังได้กลับมาที่ตัวเองอีก งานที่มีโอกาสเรียนรู้เรื่องราวของชีวิต
 ได้อย่างลึกซึ้ง เรียนรู้สัจธรรมจากความจริงที่เกิดขึ้น และเรียนรู้
 ความเป็นธรรมดาที่เรามักจะมองข้ามไป

ขอบคุณป้าเพียง ที่ทำให้ผมได้รู้ความหมายอันยิ่งใหญ่ของ
 ความเป็นหมอ และค้นพบคุณค่าของงานการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย
 ที่ผมรัก ขอขอบคุณมากจริงๆ ครับ.

ขอบคุณ...หนังสือพิมพ์

สุวิรัชต์ นิธิวิสุทธี

โรงพยาบาลยะลา

ขอบคุณพ่อแม่ที่ทำให้เราได้เกิดมา เรามักจะนึกถึงท่านเมื่อถึง วันพ่อหรือวันแม่เท่านั้นหรือ แต่ความเป็นจริงเราต้องนึกถึงท่านอยู่ ตลอดเวลา ย้อนไปในวัยเด็กพ่อแม่คอยดูแลเอาใจใส่เราทุกๆ เรื่อง อบรมสั่งสอนทุกอย่าง จนเราได้มาเป็นเราในวันนี้ แล้วเราละดูแลท่าน ดีหรือยัง

“พี่เจี๊ยะ ญาติไม่ยอมใส่สายให้อาหารทางสายยาง จะทำไงดี สงสารยายจัง” เสียงโทรศัพท์จากห้องสวดในพื้นที่ยุววิถี โทรศัพท์ มาปรึกษาเกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยรายหนึ่ง เรื่องราวของคุณยายที่ป่วย เป็นโรคเส้นเลือดในสมองแตก มีลูกชายคนเล็กคอยดูแล

คุณยายขอความช่วยเหลือยามา 2 ปีที่แล้ว เมื่อยามสบายดี คุณยายช่วยเหลือตัวเองได้ ทำทุกอย่างได้ด้วยตนเองเสมอ ไม่ต้องให้ใคร คอยช่วย ห้องสวดเล่าให้ฟังว่าเมื่อสองปีก่อน เคยไปรักษาตัวที่โรงพยาบาล แต่หลังกลับจากโรงพยาบาลคุณยายเดินไม่ได้ ลูกชายเสียใจมาก ใ้กรธทุกคนที่ทำให้แม่เดินไม่ได้ รู้สึกว่าทำไมแม่จึงโชคร้าย ทำไม

ทำไม ทำไม ความรู้สึกต่างๆ ของลูกชายทำให้เขามีความคิดต่อตัว การดูแลของเจ้าหน้าที่ เมื่อห้องสอาดเข้าไปเยี่ยมก็จะได้รับแต่ ความเฉยชา ถามคำตอบคำจากลูกชายและปฏิเสธความช่วยเหลือ จากทีมสุขภาพทุกอย่าง สิ่งเดียวที่เขาต้องการคือ ให้แม่กลับเดินได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก

เรื่องราวของคุณยาย ทำให้ฉันอยากจะไปเยี่ยมผู้ป่วยรายนี้ ด้วยตนเองให้เร็วที่สุด จึงได้นัดกับห้องสอาดเพื่อลงเยี่ยม เมื่อไปถึง บ้านของคุณยาย ทางเข้าบ้านค่อนข้างแคบ ต้องเดินตามหลังกัน ไม่สามารถเดินสวนกันได้ บ้านคุณยายเป็นบ้านไม้ชั้นเดียว มีชอยเล็กๆ ข้างบ้านอีกชอย ทำให้มีเสียงรถมอเตอร์ไซด์ขับผ่านไปมาเป็นระยะ ภาพแรกที่เห็น คือภาพคุณยายรูปร่างผอมแห้ง นอนหายใจแผ่วเบา เหมือนจะหยุดหายใจเป็นช่วงๆ ฉันกับห้องสอาดมองหน้ากันเป็นเชิง ให้รู้ว่า “อาการของคุณยายหนักมากนะ” เมื่อพบลูกชาย เราแนะนำ ตัวให้ลูกชายทราบว่าเป็นทีมของธนาวิถีและหน่วยประคับประคองจาก โรงพยาบาลยะลา ลูกชายเงยบไม่พูดอะไร ในช่วงแรกลูกชายคุยกับ พวกเราแบบถามคำตอบคำ แต่พอเวลาผ่านไป เขาคุยกับเรามากขึ้น เล่าเรื่องราวของแม่ด้วยน้ำเสียงราบเรียบ ดวงตามีน้ำตาเอ่อล้น และ พยายามไม่ให้หน้าตาไหลออกมา

เขาเล่าให้เราฟังว่าหลังจากแม่เดินไม่ได้เขาดูแลแม่มาตลอด คอยป้อนข้าว ป้อนน้ำ อापน้ำให้โดยอุ้มแม่ไปอาบน้ำที่ห้องน้ำทุกวัน

เรื่องเล่าจากใจ

ไม่อยากจะอาบน้ำเพียงกลัวไม่สะอาด กลางคืนเวลานอน จะใช้
หนังสือพิมพ์ปูไว้ที่เท้าของแม่ พอเล่าถึงตอนนี้พวกเราสงสัยว่าทำไม
ต้องปูที่เท้า ทำไมไม่ปูไว้ที่ก้นล่ะ เวลาแม่ถ่ายจะได้ไม่เปื้อนที่นอน

ลูกชายยิ้มเป็นยิ้มแรกและบอกกับพวกเราว่า “ผมไม่ได้ปูไว้
ก้นเปื้อนหรือหหมอ ผมปูไว้ที่เท้าเพื่อให้เกิดเสียง เวลาแม่ขยับตัว
ผมจะได้ยินเสียงแม่ใจ ถ้าได้ยินเสียงหนังสือพิมพ์ แสดงว่าแม่ยังไม่ตาย
ยังขยับตัวได้ ช่วยผมได้เยอะนะ เจ้าหนังสือพิมพ์นี้ ต้องขอขอบคุณ
หนังสือพิมพ์เลยละ ที่คอยอยู่เป็นเพื่อนผม ถ้าไม่มีหนังสือพิมพ์ผม
คงแย่ คงไม่ได้นอน บางครั้งผมงีบหลับ ก็ตื่นเพราะได้ยินเสียง
กรอบแกรบของหนังสือพิมพ์ ทำให้ตื่นมาดูแลแม่ต่อได้” ภายในบ้าน
มีสิ่งๆที่ลูกชายทำให้แม่อีกหลายอย่าง ไม่ว่าจะเปื้อนอุปกรณ์ใส่ยาของแม่
โดยนำขวดน้ำมาตัดแล้วตอกติดไว้ที่ฝาบ้าน ทำไว้ 3 อัน เรียงกันจาก
บนลงล่าง “ผมไว้ใส่ยาให้แม่ ตอนแม่สบายดี ชั้นบนยาตอนเช้า
ชั้นกลางยาตอนเที่ยง และชั้นล่างยาตอนเย็น พอผมกลับมาก็จะรู้ว่า
แม่กินยาหรือยัง แต่ตอนนี้งงหนังสือพิมพ์ และที่ใส่ยาคงไม่ต้องใช้แล้ว
เพราะแม่ไม่รู้เรื่องและไม่รู้สึกตัวแล้ว”

เขาพูดต่อด้วยว่า “ขอบคุณทุกๆ คนที่อยากช่วยผมกับแม่
ผมไม่อยากให้แม่ทรมาณ ไม่อยากให้แม่เจ็บปวด อยากให้แม่หลับ
ให้สบาย อยากให้แม่ไปอย่างสงบ ตอนนี้ผมทำใจได้เยอะแล้ว รอวัน
และเวลาเท่านั้น” หลังจากเราทราบความต้องการของลูกชาย เข้าใจถึง

ความต้องการของเขา จึงทำได้เพียงให้กำลังใจ คอยห่มมาเย็บและให้คำแนะนำ น้องสอาดเล่าว่า ลูกชายพูดคุยมานานและพูดดีขึ้น คงเห็นความพยายามของพวกเราที่แวะเวียนดูแลเอาใจใส่แม่จนถึงวาระสุดท้ายของชีวิตซึ่งเป็นเวลาอีกไม่นาน

“ขอบคุณเจ้าหน้าที่ทุกคนนะคะ ที่ดูแลแม่จนวาระสุดท้าย ท่านไปสงบแล้ว ผมให้รักทุกคน แม่จะได้ไม่ทุกข์ไปกับผม” น้องสอาดเล่าให้ฟังว่าลูกชายของคุณยายมาที่ศส.ธ.วิดี มาขอบคุณพร้อมห้อมนำพระมาให้บูชาคุณละองค์ด้วย

ขอบคุณทุกคนที่ได้ดูแลผู้ป่วยร่วมกัน การหยุดฟังเขา จะทำให้เรารู้ถึงความต้องการที่แท้จริง น่าสิ่งดีๆ มาปรับใช้ เราได้รับรู้ถึงความต้องการของเขา นำเรื่องราวมาเป็นบทเรียน เพื่อต่อยอดการดูแลผู้ป่วยรายอื่นต่อไป ขอบคุณจริงๆ

ชีวิตที่เหลือ... ใครกำหนด

จิตชญา บุญจันทร์

โรงพยาบาลศิริราช

ฉันเป็นพยาบาลในหอผู้ป่วยศัลยกรรมที่มีผู้ป่วยมะเร็งหลายระบบ เข้ามารับการรักษา แต่ละสาขาก็มีผู้ป่วยรอคิวผ่าตัดเป็นจำนวนมาก ทุกคนต่างทราบดีว่า การผ่าตัดเร่งด่วนเป็นสิ่งจำเป็นในผู้ป่วยมะเร็งระยะเริ่มต้น ผู้ป่วยจึงเข้ามารับการผ่าตัดและขอหัตถ์รักษาตัวด้วยระยะเวลาอันจำกัด ฉันจึงไม่มีโอกาสสมากหนักในการดูแลผู้ป่วยแบบ “องค์รวม” หรือ “หัวใจของความเป็นมนุษย์” จนวันหนึ่งฉันได้ค้นพบว่า การดูแลผู้ป่วยด้วยจิตใจที่ปรารถนาดี เอาใจเขามาใส่ใจเรา รับรู้และเข้าถึงจิตใจผู้ป่วยอย่างแท้จริง จะทำให้เกิดความปิติ และเป็นความทรงจำที่หาประทับใจอย่างยิ่ง

22 สิงหาคม 2556 ฉันพบเธอเป็นครั้งแรก ผู้ป่วยหญิงร่างผอมเกร็ง หอนหายใจเหนื่อยและเร็ว ต้องให้ออกซิเจน เธอเป็นโรคมะเร็งเต้านมระยะสุดท้าย มีไข้สูง และมีแผลที่เต้านมขนาดใหญ่ แพทย์รับเข้ารักษาแบบประคับประคอง ถ้าอาการดีขึ้นจะให้กลับบ้าน

4 วันต่อมา ผู้ป่วยอาการไม่ดีขึ้น อาจารย์เจ้าของไข้บอกต้องรอ
ดูอาการอีก 2-3 วัน อาจจะให้กลับบ้าน ฉันเห็นสายตาที่แฝงไปด้วย
ความปรารถนาแต่ดูลำบากใจของอาจารย์ เนื่องจากทุกวันนี้ต้องเตรียมเตียง
รับผู้ป่วยใหม่ตามนัด

6 วันต่อมา ฉันได้คุยกับ “หนึ่ง” ชายวัยรุ่นที่มาหึงเฝ้าผู้ป่วย
เกือบทุกวัน หนึ่งเป็นลูกน้องสาวที่ผู้ป่วยเลี้ยงมาตั้งแต่เด็กและรับเป็น
ลูกบุญธรรม คำพูดและท่าทางกวนๆ ทำให้ดูเหมือนหนึ่งไม่ห่างจะมี
ความรับผิดชอบ แต่หนึ่งทำงานเป็นอาสาสมัครร่วมกตัญญู และทำงาน
เวรเปลโรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง ตอนหนึ่งต้องออกจากงานประจำ
ตั้งแต่แม่ป่วย และยังคงดูแลยายที่ไม่ค่อยแข็งแรงงั้น ที่บ้านอยู่กัน
3 คน แม่ ลูก และยาย

10 วันต่อมา ผู้ป่วยมีเลือดออกในช่องท้อง เม็ดเลือดขาวต่ำ
ต้องเจาะเลือด ใ้หน้าเกลือใ้ให้เลือดหลายถุง แพทย์สั่งการรักษาเต็มที่
ตามอาการแสดงและผลการตรวจที่พบ โรงพยาบาลทำตามคำสั่งการรักษา
เต็มที่เช่นกัน ฉันมองห้องพยาบาลที่พยายามค้นหาเส้นผู้ป่วยครั้งแล้ว
ครั้งเล่า ผู้ป่วยร้องปฏิเสธอยากกลับบ้าน และเริ่มเพ้อเรียกหาแม่ และหนึ่ง
ฉันบอกใ้ห้องหยุดพัก และทำเท่าที่ทำได้ ฉันหันไปพูดปลอบโยน
ผู้ป่วย เธอสงบลง

14 วันต่อมา ผู้ป่วยเหนื่อย ลึบสน “เพ้อ” มากขึ้น ร้องโวยวาย
อยากกลับบ้าน อยากไปอยู่กับแม่ อยากกินต้มมะระที่แม่ทำ ฉันบอกว่า

รอให้อาการดีกว่านี้ค่อยกลับ อยู่ที่นี่หมอมพยาบาลดูแล ผู้ป่วยหันมา
ทวาดฉันเสียงดัง “ไม่เอาจะกลับ แม่ดูได้” และเป็นครั้งแรกที่ฉันได้ยิ้ม
ผู้ป่วยพูดว่า “อยากกลับไปตายบ้าน”

15 วันต่อมา แพทย์หัดคุยอาการกับญาติ ฉันได้พบแม่ผู้ป่วย
หญิงชราร่างท้วมเดินลำบาก ยายบอกเหนื่อย ปวดเข่าเพราะต้องนั่ง
รถตุ๊กๆ มาไกล หรืงกับยายทราบจากหมอว่าผู้ป่วยอาการทรุดลง และ
อาจถึงแก่ชีวิตได้ ฉันไม่เห็นหน้าตายายสักหยด แต่ยายเอามือปิดหน้าตา
และพร่ำพูด “ทำไมลูกต้องตายก่อนแม่” ยายคงร้องไห้มามาก มาก
จนวันนี้ไม่มีน้ำตาจะไหล วันรุ่งขึ้นญาติผู้ป่วยมาเยี่ยมหลายคน ทุกคน
มาใจกำลังใจ ผู้ป่วยตั้งใจพยายามบอกกับทุกคนว่า “อยากกลับไปบ้าน”
ฉันมองเห็นแววตาเด็ดเดี่ยวเต็มไปด้วยความมุ่งมั่นของผู้ป่วย

17 วันต่อมา ทีมแพทย์ พยาบาลจากศูนย์บริการฯ เข้าร่วม
วางแผนการดูแลกับหญิง ผู้ป่วยยังเหนื่อยมากเอาออกซิเจนออกไม่ได้
ควรได้รับยาแก้ปวดที่เพียงพอ รอดูอาการต่ออีก 2 วัน ถ้าดีขึ้นเอา
ออกซิเจนไปใช้ที่บ้านได้ หรือเอาออกได้ และญาติพร้อมก็สามารถ
รับกลับบ้านได้ หญิงบอกไม่มีคนดูแล ตัวเองต้องออกไปหาเงิน
ขอไปปรึกษายายก่อน

ระหว่างรอคำตอบพวกเราช่วยกันวางแผนจำหน่ายและติดต่อ
ศูนย์สาธารณสุขใกล้บ้านให้ช่วยดูแลต่อเรื่อง ติดต่อสั่งคัมสงเคราะห์
หาที่นอนให้ผู้ป่วย และแนะนำให้หนึ่งจัดเตรียมที่บ้านให้เรียบร้อย

๑ กันยายน 2556 ฉันเห็น “ยาย” เดินเข้าประตูมาแต่ไกล ทักที้ที่เห็นฉัน ยายรีบบอก “หมอ ไม่เอาหรอกนะ ให้ง้อยมันอยู่ที่นี่แหละ หิ้งมันหนีไปแล้ว ไม่กลับมาอนบ้าน” ยายพูดไปหอบไป ฉันยิ้มใจเย็นต้อนรับ จูงมือยายมานั่งพักให้หายเหนื่อย ยายระบายความรู้สึกพูดถึงความยากลำบาก และค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นถ้าต้องเอาผู้ปวยกลับมาบ้าน ฉันรับฟังอย่างตั้งใจก่อนบอกยายว่า “ตอนนี้ฉันใช้หายใจเองได้ ไม่ต้องใช้ออกซิเจนแล้ว บ่นอยากกลับมาบ้านไปเจอแม่ ไปกินต้มมะระที่แม่ทำทุกวัน และบอกว่าจะกลับไปตายที่บ้าน นี่เป็นความตั้งใจ ขณะที่ผู้ปวยยังมีสติอยู่ พยาบาลไม่รู้หรือจะว่าลูกยายจะเสียชีวิตเมื่อไร แต่พยาบาลรับรู้ได้ว่าถ้าเขาต้องตายที่อื่นไม่ใช่ที่บ้าน ไม่ได้เห็นหน้าแม่ก่อนตาย เขาคงไปอย่างไม่สงบ”

ยายหนึ่งฟังอย่างตั้งใจ ทำทางรื้อรณะขณะเดินเข้ามาหายเป็นปกติทั้ง ฉันเห็นคำตบของยายจากสีหน้าที่แสดงออกถึงจิตวิญญาณของความเปิ่นแม่ สิ่งสุดท้ายที่จะทำให้ลูกได้ก่อนลูกจะจากไป ฉันรับปากว่าจะตามหนึ่งให้เพราะเชื่อว่า หนึ่งไม่ได้ตั้งใจจะหนีไปไหน และให้ข้อมูลว่าจะมีพยาบาลไปเยี่ยมบ้าน ช่วยทำแผลให้ ถ้าคนไข้อาการแยลงยายไม่ต้องตกใจเพราะอาจเป็นวาระสุดท้ายของเขาริงๆ

เช้าวันต่อมา ฉันได้ข่าวจากพยาบาลศูนย์บริการว่าผู้ปวยเสียชีวิตในวันรุ่งขึ้นหลังจากออกจากโรงพยาบาลตอนเย็นวันนั้น ผู้ปวยมีสติและรับรู้ตลอดเวลาว่าได้กลับมาบ้าน หนึ่งไม่ได้หนีไปไหนแต่รอแม่ที่บ้าน

เรื่องเล่าจากใจ

ยายบอก “ห้อยมันดีใจได้กลับบ้านไปตายที่บ้าน ไม่ต้องทรมานอีก
หมดเวรหมดกรรมเสียที” ก่อนเสียชีวิตผู้ป่วยได้ขอโหสิกรรมในเรื่อง
ต่างๆ ที่ได้ทำกับยาย และหนึ่ง ก่อนจากไปอย่างสงบ

ประสบการณ์ที่มีค่าครั้งนี้ทำให้ฉันทราบว่า การดูแลผู้ป่วยระยะ
สุดท้ายเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนอย่างยิ่ง ถ้าวันนั้นฉันไม่มันใจ โห้ออ่อน
ไปตามความรู้สึกของผู้ร่วมงานบางคนที่ทำให้ผู้ป่วยไม่พร้อมที่จะกลับบ้าน
หรือส่งสารยายจนไม่ยอมรับรู้ และถ่ายทอดความรู้สึก ความต้องการ
ของผู้ป่วยออกมา ฉันคงไม่ได้ทำสิ่งสุดท้ายในชีวิตที่ผู้ป่วยปรารถนาได้
ชีวิตที่เหลือใครควรกำหนด... นอกจากเจ้าของชีวิตและผู้ให้กำเนิดชีวิตนั้น

ชีวิตที่เลือกไม่ได้

อรทัย ศิลป์ประกอบ

วิกฤตทารกแรกเกิด โรงพยาบาลปทุมธานี

การทำงานในโรงพยาบาล ผู้คนทั่วไปอาจเห็นแต่ความทุกข์และความเจ็บปวดจากโรคทางกาย ของผู้คนที่ได้ประสบทุกวัน หลายเหตุการณ์ยังคงติดตรึงในห้วงคำหนึ่ง ทำให้หอดที่จะหยุดคิดต่อไม่ได้ โดยเฉพาะการได้มีโอกาสสัมผัสกับความทุกข์ของผู้หญิงที่ชื่อ “พิน” ทำให้เราเรียนรู้ว่าเรามีอาจนำสิ่งที่เห็นอยู่ตรงหน้าไปตัดสินคุณค่าใครต่อใครได้..

เรื่องราวเกิดขึ้นในวันหนึ่งที่หน่วยวิกฤตทารกแรกเกิดซึ่งได้รับย้ายทารกเข้ารับการรักษา เมื่อแรกเห็น..เราถึงกับร้องไห้กับสังขารอันยับเยินของทารกน้อย “ยิ่งกว่ารถปะทุทั้งคัน” โอ้หนอ... คงเจ็บปวดทุกข์ทรมานมากตั้งแต่อยู่ในครรภ์ของท้องแม่ จึงได้ลืมตาออกมาดูโลกด้วยสังขารเช่นนี้ ได้ประจักษ์ว่าแม่ชื่อพิน กินยาเพื่อพยายามขับเด็กออกถึง 3 ครั้งแต่ไม่สำเร็จ เศร้าใจเหลือเกินกับภาพที่เห็นตรงหน้า เราจึงแผ่เมตตาให้เพราะทารกน้อยคงอยู่ดูโลกได้ไม่เกินสามวัน

ผ่านไปแล้ว 1 วัน ไม่มีวีแววของแม่เด็กมาดูลูก เรารู้สึกโศกมากทำไมแม่ไม่มากอดลูกก่อนตายสักครั้งเพื่อที่ทารกจะได้ไม่จากไปด้วย

เรื่องเล่าจากใจ

ความว่าแห้ว ใจนึกอยากเห็นหน้าแม่เด็กใจรายคนนั้น เมื่อคิดได้เช่นนี้ สองเท้าก็พาตัวเองไปที่หน่วยสูติกรรม ด้วยความมุ่งมั่นที่จะไปทำหน้าที่ พิทักษ์สิทธิเด็ก พร้อมพกพาอารมณ์ที่โศกเศร้าเคืองแม่เด็กไปด้วย เมื่อก้าวมาถึงเตียงของผู้หญิงที่ชื่อพิน เราถึงกับชะงักไปกับภาพที่เห็น ช่างไม่ต่างกับสภาพของทารกที่เราเพิ่งจากมา พินหญิงผู้เป็นแม่.. นอนหายใจแผ่ว ร่างดูไร้ชีวิตและจิตวิญญาณ อ่อนล้า และซีดเซียว ดวงตาสีรอยน้ำตาที่แห้งผาก เมื่อเราเริ่มบทสนทนา พินก็ได้แต่ก้มหน้า ไม่ตอบคำถามใดๆ บรรยากาศที่ข้างเตียงของเธอ นั้น ช่างแตกต่างราวฟ้ากับดิน เมื่อเตียงข้าง ๆ เต็มไปด้วยครอบครัวและญาติห้อมล้อมเพื่อร่วมชื่นชม กับชีวิตใหม่ที่กำเนิดขึ้น..

เราจึงตระหนักได้ด้วยสัญชาตญาณพยาบาลว่า วันนี้เราต้องช่วยกู้ชีวิต และจิตใจของผู้เป็นแม่กลับคืนมา ก่อน เพื่อให้พินได้ใช้ความเป็นแม่ ส่งทารกน้อยให้ไปจากโลกนี้ได้อย่างสงบสุข เราเริ่มบทสนทนาด้วยการ แนะนำตัวเอง พินก็เอาแต่ก้มหน้าไม่ยอมคุยด้วย เราจึงเริ่มสัมผัสที่แขน ของพินเบา ๆ ตามด้วยน้ำเสียงอันอ่อนโยน เพื่อเล่าอาการและการดูแล ทารกน้อย ได้ผลพินเริ่มมีการตอบสนองต่อสัมผัสสภาพที่เราพยายาม สร้างมากขึ้น เราบอกกับพินว่า ไม่มีแม่คนไหนอยากทำไม่ดีกับลูกของตัวเอง เราอยากรับรู้ที่เกิดอะไรขึ้นกับเธอ เมื่อเราสีท่าที่รับฟังเรื่องราว ของเธอ เธอจึงนิ่งเงียบอยู่พักใหญ่ แล้วก็เริ่มร้องไห้ บอกว่าเธอไม่กล้า ไปดูลูก เพราะเธอเป็นคนที่ทำไม่ดีกับลูกเอง ยิ่งเห็นลูก..ก็ยิ่งรู้สึกผิด...

พิศเล่าเรื่องให้เราฟังด้วยน้ำตา เรื่องราวของเธอพรุ้งพรูออกมา
 อย่างหยุดไม่อยู่ เธอมีอาชีพรับจ้างทั่วไป อยู่กินกับสามี ซึ่งมีอาชีพรับจ้าง
 เช่นกัน มีลูกกำลังอยู่ในวัยเรียน 2 คน ครอบครัวมีรายได้ไม่พอใช้จ่าย
 พิศคุมกำเนิดด้วยการกินยา จำได้ว่าไม่ได้ลืมกินยา แต่ไม่รู้ทำไมถึง
 ตั้งท้องได้ เมื่อรู้ว่าท้องก็กังวลเพราะครอบครัวมีปัญหาการเงินอยู่แล้ว
 พอคุยกับสามีเขาก็บอกว่าต้องทำแท้งเพราะไม่รู้จะเลี้ยงดูกันอย่างไร
 พิศจึงตัดสินใจกินยาขับ ครั้งแรกไม่ออก จึงล้มเลิกความคิดจะทำแท้ง
 และคิดว่าเด็กในท้องอยากมาเกิดเป็นลูกของเธอ แต่สามีไม่ยอมบอกว่า
 ถ้าไม่ทำแท้งจะเลิกกัน พิศจำใจต้องไปทำแท้งอีก ครั้งที่สองก็ไม่ออก
 เธอล้มเลิกความคิดที่จะทำแท้งแล้ว แต่สามีบอกว่าถ้าไม่ทำอีก จะไปมี
 แฟนใหม่และไม่อยู่ด้วย พิศต้องจำยอมทำแท้งครั้งที่สามเพื่อไม่ให้
 ครอบครัวต้องล่มสลาย การทำแท้งครั้งที่สามไม่ประสบผล และติดตาม
 มาด้วยการละทิ้งครอบครัวของสามีปล่อยให้พิศกับลูก 2 คน และอีก 1 ชีวิต
 ในท้องต้องเผชิญชะตากรรมเพียงลำพัง หลังจากคลอดลูก สภาพทารก
 ที่เห็นทำให้พิศรู้สึกผิดมากเสียจน ไม่สามารถทนดูลูกได้ เพราะรู้ว่า
 ตัวเธอนั่นเองที่ทำให้ทารกน้อยมีสภาพเช่นนี้

เรื่องราวชีวิตจริงของพิศ ทำให้เรารู้สึกมีหนักใจไปหมด แต่เมื่อ
 ตั้งสติได้... เราเริ่มเปลี่ยนความคิดใหม่ ทารกน้อยกำลังเข้าสู่ระยะสุดท้าย
 ของชีวิตแล้ว แต่หากชีวิตที่เหลืออยู่ของพิศต้องตกอ้ายและตีตราตัวเองว่า
 เป็นผู้ทำให้ลูกเป็นเช่นนี้ สิ่งนี้เป็ความทุกข์ทรมานที่ทำร้ายพิศจนไม่มี

เรื่องเล่าจากใจ

หน้ามาพบลูกได้ นี่คือการทุกข์ทรมานใจทำให้เธอมีสภาพที่เห็น ดังนั้น จากความคิดที่เคยขัดเคืองได้กลับกลายเป็นการขอร้องคิดว่า เราไม่ควร ต่อว่าตัดสินคุณค่าของคน การได้รับฟังเรื่องราวของพินด้วยความสงบ เข้าใจ และยอมรับ ทำให้เราสัมผัสสัจธรรมเป็นมนุษย์ของกันและกันได้ทันที การไปพบพินในวันนั้น เราจึงบอกว่าเราเข้าใจและเห็นใจเธอมาก เราเข้าใจ สถานการณ์และการตัดสินใจของเธอ ส่วนเรื่องลูกเราจะดูแลให้เป็นอย่างดี จนถึงวาระสุดท้าย เพราะเขาจะอยู่ได้อีกไม่นาน เราแนะนำว่าอยากไว้ พินไปหาลูกเพื่อกล่าวลา ขอโทษต่อสิ่งเกิดขึ้น เพื่อที่จะลดความทุกข์ในใจ ของเธอได้บ้าง

เช้าวันรุ่งขึ้น พินมาที่หน่วยวิกฤตทารกแรกเกิดพร้อมกับลูกสาว คนโตเพื่อเยี่ยมน้อง เราห่อผ้าคลุมตัวให้ทารกอย่างมิดชิด เพื่อให้พิน เห็นแต่ความน่ารักของทารกที่หน้าตาจิ้มลิ้ม เรานั่งอยู่เป็นเพื่อนเธอ ช่วยดูแลให้เธอได้อุ้มลูกแนบไว้ที่อก เปิดโอกาสให้พินได้ประชิบ คำขอโทษลูก ภาพแม่ลูกที่ห้องทารกแรกเกิด เป็นภาพที่จับใจเรายิ่งนัก เราได้แต่หวังว่าพินจะให้อภัยตัวเองได้ เพื่อที่จะมีแรงใจในการสู้ชีวิต เพียงลำพังกับลูกน้อยทั้ง 2 คนต่อไป

ท่ามกลางความวุ่นวายของผู้ป่วยจำนวนมากที่โรงพยาบาลปทุมธานี ในวันหนึ่ง เราได้รับรู้ถึงความสุขเล็กๆที่ซ่อนเร้นภายใต้รอยยิ้มทั้งน้ำตาของผู้หญิงที่ชื่อพินคนนี้.....

ภารกิจที่ค้างคา

พรทิพย์ สุขปักษา

หอผู้ป่วยเร็วเวช โรงพยาบาลหาดใหญ่

สัญญาณล่องหนของความตายที่มาจากคำวินิจฉัยของแพทย์นั้นไม่ควรที่จะถูกมองว่าเป็นข่าวร้ายของชีวิตแต่เพียงสถานเดียว เพราะนี่คือสัญญาณบอกเหตุเพื่อการเริ่มต้นเตรียมความพร้อมสำหรับกิจกรรมที่ต้องสะสางและการล่ำลา ข่าวร้ายคือโอกาสของการเริ่มต้นภารกิจด้วยความไม่ประมาท มีเวลาสำหรับการตั้งรับเพื่อตั้งสติ และจัดลำดับความสำคัญในงานที่จะต้องทำ

“พี่อาการของป้าเจิมลูกกลมไปเร็วมากเลยนะ แต่แกยังดูดีจัง” แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านมะเร็งเร็วเวชผู้ดูแลป้าเจิมบอกกับฉันในเช้าวันหนึ่ง หลังการตรวจเยี่ยมผู้ป่วยเสร็จ... ไปเร็วหมายความว่าอย่างไรคะคุณหมอ... ฉันถามกลับด้วยความสงสัย ในใจรู้สึกตกใจและกังวลใจ “ถ้าอาการป้าเจิมเป็นเหมือนที่หมอสงสัย ภายในอาทิตย์นี้คนไข้จะแย่มาก ต้องรีบส่งตัวไปฉายแสงที่โรงพยาบาลสงขลานครินทร์ด่วน” ทำเอาฉันยิ่งตกใจมากขึ้นไปอีก ก็ป้าเจิมยังดูดีอยู่ เพียงแต่อ่อนเพลียกินไม่ค่อยได้หรือจะเป็นบางช่วงเท่านั้นเอง แล้วจะแยภายในอาทิตย์นี้ได้ยังไงไร ฉันยังคงกลางแคลงใจไม่หาย

เรื่องเล่าจากใจ

ป้าเจิมวัย 61 ปี ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคมะเร็งรังไข่เมื่อกลางปี 2555 รักษาด้วยการผ่าตัด ต่อด้วยการให้ยาเคมีบำบัด ป้าเจิมจึงเป็นแขกประจำของหอผู้ป่วยหรือเวชของฉัน เจ้าหน้าที่ทุกคนสนิทสนมกับป้าเจิมเหมือนญาติคนหนึ่ง ทุกครั้งที่มารับยาเคมีบำบัดจะมีสามีของป้าที่มีอายุ 70 กว่าปีมาเฝ้าดูแลอย่างใกล้ชิดทุกครั้งจนเป็นที่ชื่นชมของพวกเรา โดยเราก็ลืมไปเลยว่าป้าเจิมยังมีลูกชายอีกคนหนึ่ง ที่ป้าเจิมเคยบอกเราว่าลูกชายอยู่ที่สงขลา หมายถึงอำเภอเมืองจังหวัดสงขลา แต่ไม่เคยมาเยี่ยมป้าเลยทำให้ไม่เป็นที่รู้จักของพวกเรา

ครั้งนี้ป้าเจิมมาด้วยอาการอ่อนเพลีย กินไม่ได้ เหนื่อยบ่อยขึ้น แต่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ทุกอย่าง ฉันคิดว่าอาการแบบนี้อีกสองสามวันก็คงได้กลับบ้านเหมือนครั้งก่อนๆ จนกระทั่งหมอบอกว่าอาการป้าแย่ลง ฉันจึงคิดทันทีว่าจะทำอย่างไรดีจะพูดกับป้าเจิมอย่างไร

วันรุ่งขึ้นฉันมีโอกาสดำเนินกิจกรรมการพยาบาลให้ป้าเจิม ฉันคิดว่าเป็นไรเป็นกันเองลองดูว่าป้าคิดอย่างไร “เป็นอย่างไรบ้างคะป้าวันนี้” “ไม่รู้เมื่อไหร่จะหายเสียที” ป้าเจิมตอบฉันพร้อมกับยิ้มน้อยๆ ฉันยิ้มรับพร้อมสัมผัสมือป้าเบาๆ พร้อมพูดหยิ่งเชิงดู “แล้วถ้าไม่หายล่ะจะอย่างไร” ป้าเจิมตอบฉันด้วยเสียงแผ่วเบาว่า “ถ้าไม่หายก็ตายแหละ แต่ขอเวลาอีกสักหน่อยก่อนเถอะ” ป้าเจิมพูดเหมือนร้องขอต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือขอให้มีปฏิหารีย์กับชีวิต ฉันไม่รู้จะพูดต่ออย่างไรดีด้วยความที่มีประสบการณ์น้อย การพูดคุยของฉันกับป้าเจิมในวันนั้นจึงจบลงแค่การปลอบใจ โดยที่ฉันไม่ได้เจาะลึกอะไรลงไปเลย

อาการของป่าเจิมในตอนนี้มีวิธีการฉายแสงเท่านั้นที่จะช่วย
ประคับประคองชีวิตไว้ได้ แต่ลูกชายของป่าเจิมที่ฉันไม่เคยเห็นหรือ
รู้จักเลยนั้น ได้บอกว่าไม่ให้ป่าเจิมฉายแสงอย่างเด็ดขาด เพราะกลัวว่า
หากฉายแสงแล้วจะรักษาวิธีอื่นไม่ได้ผลอีกเลย ฉันจึงนัดลูกชายมา
พบแพทย์เพื่อวางแผนการรักษากัน แต่โชคชะตาของป่าเจิมเหมือน
โดนกำหนดมาแล้ว ในกลางดึกคืนหนึ่งเองป่าเจิมมีอาการทรุดลงจนต้อง
ได้รับการช่วยชีวิตกันอย่างเต็มที่ ทั้งสองท่าอสามสายถูกสอดใส่เข้าไป
ในตัวของป่าเจิมโดยที่ป่าเจิมและญาติไม่มีโอกาสได้ทำหัตถ์ตัวเองและได้คิด
ไว้ล่วงหน้า ฉันคิดในใจว่ามีช่องทางเพิ่มความปลอดภัยมาช่วยป่า
อย่างมหัศจรรย์ ในวาระสุดท้ายของชีวิตผู้ป่วยควรจะได้จากไปอย่างสงบ
ไม่เจ็บปวดโดยที่ไม่จำเป็น ได้อยู่ท่ามกลางลูกหลานญาติพี่น้องที่คอย
เป็นกำลังใจให้ก้าวผ่านวินาทีสุดท้ายไปด้วยความรู้สึกที่งดงาม แต่ทำ
อย่างไรได้ละในเมื่อภารกิจที่ฉันจะต้องทำ ฉันยังทำไม่เสร็จ ฉันยัง
ไม่ได้พูดคุยถึงการเจ็บป่วยที่อยู่ในระยะสุดท้ายให้ป่าเจิมและครอบครัว
ได้ทราบเพื่อวางแผนร่วมกัน แล้วฉันก็รีบถึงลูกชายที่นัดให้มาพบแพทย์
จึงได้ถามหาจากสามีป่าเจิม คำตอบที่ได้รับทำเอาฉันอึ้งไปที่เดียว
“ลูกชายอยู่ในเรือแจ้างหวัดสงขลา” มันไม่ใช่แค่ภารกิจที่ไม่สำเร็จ
แต่มีแผนภารกิจที่ล้มเหลวต่างหากละ

ฉันดูแลป่าเจิมเปรี๊ยะเปรี๊ยะเหมือนญาติคนหนึ่งแต่ฉันไม่เคยทราบเลย
ว่าวิธีชีวิตของลูกชายป่าเจิมเป็นอย่างไร ป่าเจิมนอนไม่รู้สีกตัวใส่ทั้ง

ท้อและสาย สามีและญาติๆ ได้รับทราบอาการจากแพทย์จึงแสดงเจตนาที่จะพาป้าเจิมกลับบ้านไม่อยากให้ป้าเจิมต้องทุกข์ทรมานต่อไปอีก เพราะที่ผ่านมามีป้าเจิมต้องทนทุกข์ทรมานทั้งร่างกายและจิตใจมามากพอแล้ว ซึ่งทางทีมแพทย์ก็ไม่ขัดข้องที่ญาติตัดสินใจอย่างนั้น

หลังป้าเจิมจากไป แต่ชื่อของป้าเจิมก็ยังวนเวียนอยู่ในความคิดของฉันอยู่ตลอดเวลา ป้าจากไปอย่างที่มีสิ่งที่ยังค้างคาใจคือไม่มีโอกาสได้ล่ำลา ได้เห็นหน้าตาลูกชายอันเป็นที่รักอีกสักครั้งเป็นครั้งสุดท้าย ส่วนฉันก็มีภารกิจค้างคาใจคือควรจะต้องดูแลเตรียมตัวเตรียมใจของป้าเจิมและครอบครัวได้ดีกว่านี้ มันเป็นเรื่องที่เสียใจที่มีคุณค่าที่สุดในชีวิตการเป็นพยาบาลของฉัน คงอย่าประมาทกับชีวิต และอย่าคิดว่ายังมีเวลาอีกประเดี๋ยวแล้วค่อยทำก็ได้ เพราะเวลาที่ผ่านไปแล้วไม่สามารถเรียกกลับคืนมาควรทำทันที

“หนูขอโทษนะคะป้า หนูมีโอกาสนำในสิ่งที่ดีกว่านี้ให้ป้าได้ แต่หนูทำไม่สำเร็จ หนูสัญญาว่าภารกิจที่ยังค้างคาใจนี้ หนูจะไม่ให้เกิดกับผู้ป่วยรายอื่นๆ ที่หนูมีโอกาสดูแลแล้ว” ฉันจะทำให้บทเรียนนี้ของฉันได้รับถ่ายทอดไปสู่ทีมผู้ดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายให้มากที่สุด

ก่อนสิ้นแสงสุดท้าย

ประไพ บุญมรดก

โรงพยาบาลหาดใหญ่

ชีวิตคนเราเกิดมาพร้อมกับความตาย เพียงแต่ความตายจะเกิดขึ้นเมื่อไรไม่มีใครรู้ เราเดินทางเข้าใกล้ความตายทุกวี่วัน บางคนมีเวลาอยู่ได้ยาวนาน แต่บางคนอยู่ได้แค่เวลาสั้นๆ หากเราสามารถรู้ถึงจำนวนระยะเวลาที่จะเดินสู่ปลายทางได้...เราจะได้ทำอะไรทุกอย่างที่ผ่านไประหว่างเป็นช่วงเวลาที่ไม่ว่าเจ็บปวดหรือทุกข์ทรมาน แต่กลับบอบอวลไปด้วยความรัก ความอบอุ่นที่เราทุกคนหึงมอบและปฏิบัติให้กันและกัน...ก่อนสิ้นแสงสุดท้าย...จนเขาก้าวผ่านสู่ชีวิตใหม่ด้วยจิตใจที่มั่นคง...ไม่ว่าเขาจะมีฐานะเป็นอย่างไร

ปัจจุบันเราต้องยอมรับว่าเทคโนโลยีทางการแพทย์เจริญก้าวหน้าไปมากเหลือเกิน แต่สิ่งที่เทคโนโลยีทดแทนไม่ได้คือความใส่ใจ ความเอื้ออาทรของผู้ดูแล ความตายเป็นไปตามกฎธรรมชาติ เป็นข้อจำกัดทางการแพทย์ในการเยียวยารักษาโรค แฉกเช่นเดียวกับชีวิตของน้องเตย...สาวน้อยวัย 18 ปีกำลังเรียน ปวช. ปี 2 เธอเป็นศูนย์รวมความรักของทุกคน เพราะเธอเป็นลูกและหลานคนเดียวของครอบครัว

เรื่องเล่าจากใจ

โดยที่แม่แยกกับพ่อตั้งแต่หองเตยยังเล็กๆ หองเตยจึงเป็นที่รักของทุกคน หองเตยจะสนิทสนมกับคุณยายมากกว่าแม่ เพราะคุณแม่ต้องทำงาน

ในท่ามกลางสรรพสิ่งและชีวิตที่ดำเนินไปด้วยความสุข วันหนึ่ง ในต้นเดือนธันวาคม 2553 หองเตยมานอนฟื้นแล้วปรากฏว่าเลือดไหล ไม่หยุด และนั่นคือที่มาของข่าวร้ายว่าหองเตยเป็น Aplastic anemia โรคร้ายชนิดที่รักษายาก เหมือนสายฟ้าฟาดลงกลางดวงใจของครอบครัว แม่และยายแทบล้มทั้งยืน แม่ร้องให้จนไม่มีน้ำตาจะไหล การรักษาที่พอ จะได้ผลก็คือการเปลี่ยนถ่ายไขกระดูก แม่กับหองเตยจึงเดินทางจาก หาดใหญ่สู่กรุงเทพฯ เมืองศิวิไลซ์ที่มีความพร้อมทุกอย่างรวมทั้งการแพทย์ ที่ทันสมัย แต่แม่เป็นความลำบากและทุกข์ทรมานใจของชาวต่างจังหวัด... ไกลและโดดเดี่ยวไร้ญาติ... ด้วยหองเตยเป็นลูกคนเดียวของพ่อแม่จึง ไม่สามารถหา Doctor ได้ ญาติพี่น้องก็ไม่สามารถให้ได้

อหิฯ...แม่กับหองเตยกลับไปหาดใหญ่ด้วยหัวใจสลาย แต่หองเตย ก็ไม่เคยหมดหวังและท้อถอย หองเตยมีจิตใจเข้มแข็งมีแรงและเด็ดเดี่ยว ตั้งใจรักษาและต่อสู้กับโรคร้ายด้วยความอดทน ได้ยาเคมีบำบัดครั้งแรก หองเตยมีอาการแทรกซ้อนจนแทบเอาตัวไม่รอด จึงต้องเปลี่ยนมาเป็นยากิน หองเตยต้องมารับเลือดและเกล็ดเลือดทุก 3 สัปดาห์ เมื่อไหร่ที่หอง เกล็ดเลือดต่ำ หองเตยจะเหนื่อย อยู่ไม่ได้... ใจแม่ก็จะขาดไปด้วย ต้องมา โรงพยาบาลก่อนวันนัดอยู่บ่อยๆ

ชีวิตหนึ่งเคยเหมือนแขวนอยู่บนเส้นด้าย วนเวียนระหว่างบ้านและโรงพยาบาลตลอดปีที่ผ่านมา ต้องหยุดการเรื้อรัง ซึ่งเป็นสิ่งที่หนึ่งเคยไม่ต้องการเลย ด้วยความมีอัธยาศัยดี มีความเกรงใจผู้อื่น จึงเป็นที่รู้จักรักใคร่ของเจ้าหน้าที่ทุกคนในโรงพยาบาล ทำให้หนึ่งเคย มักได้สิทธิพิเศษอยู่บ่อยๆ โดยไม่ต้องร้องขอ “ไม่เป็นอย่างนั้นค่ะ” เป็นประโยคที่ติดปากของอยู่ตลอดเวลาเพราะ หนึ่งจะเกรงใจทุกคน

ฉันถูกตามไปดูแลรายนี้เมื่อกลางเดือนกุมภาพันธ์ 2555 ด้วยสาเหตุว่าให้ไปช่วยเย็บเย็บแม่ซึ่งมีความเศร้าโศก ไม่สามารถทำใจยอมรับการเจ็บป่วยของโรคที่ลุกลามไปจนสุดจะเย็บเย็บของลูกได้ แม่ต้องการให้แพทย์ทำการรักษาอย่างดีที่สุดในทุกวิถีทางเพื่อที่จะยืดชีวิตหนึ่งเดยทั้งๆ ที่หนึ่งเคยได้ตัดสินใจด้วยตัวเองอย่างแน่วแน่แล้วว่าไม่ต้องยืดชีวิต เพราะทรมานมามากแล้ว แต่ตอนนั้นยังพอไหวก็จะตามใจแม่ ไม่อยากเห็นแม่มีความทุกข์ แม้ตัวเองต้องเจ็บปวดครั้งแล้วครั้งเล่าจากการเจาะไขกระดูก การเจาะเลือด การแทงเส้นเลือดเพื่อฉีดยา หนึ่งเคยต้องทนปวดท้อจากตับม้ามโตแต่ไม่สามารถใช้มอร์ฟินได้เพราะหนึ่งแพ้

ฉันแวะเวียนไปให้กำลังใจแม่และหนึ่งหลายครั้ง “คุณแม่ต้องเริ่มคิดไว้บ้างนะคะ เท่าที่ดู หนึ่งอาการทรุดลงทุกวัน มีแต่จิตใจของหนึ่งเท่าหนึ่งที่เข้มแข็งตลอดเวลา เพราะไม่อยากเห็นแม่ทุกข์ใจและเสียใจ ทำอย่างไรให้หนึ่งมีความสุข” หลังจบประโยคของฉัน ความเงิบเกิดขึ้นหาหนทีเดียว “มันทำใจไม่ได้ที่จะสูญเสียลูก มันเร็วเกินไปจริงๆ ..หลับตา

เรื่องเล่าจากใจ

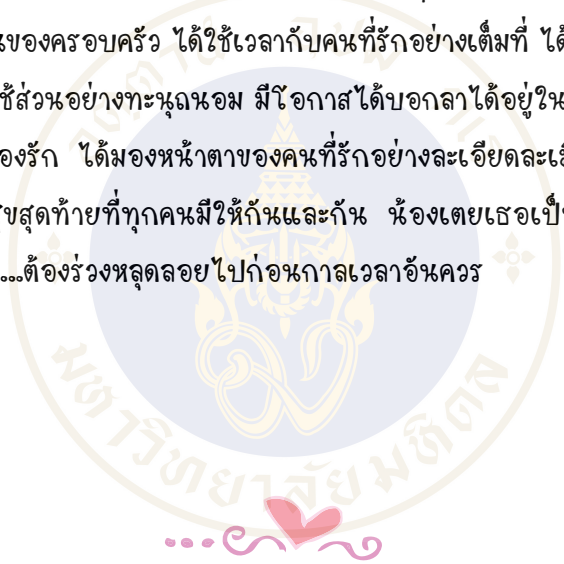
ก็มีแต่ภาพของเขายู่ทุกแห่งในบ้าน...ทุกเวลาก็จะจำได้ว่าลูกต้องการอะไร ลูกจะโอรหาคอนไหวน กลับจากทำงานจะถามเรื่องหนึ่งเรื่องนี่...มันทำใจไม่ได้เลย...” แม่พูดพร้อมน้ำตาไหลไม่ขาดสาย จนรับฟังและเปิดโอกาสให้แม่ได้เล่าเรื่องราวของห้องแต่หมหลังให้พี่น้องนางนัษบัว

กลางเดือนมีนาคมห้องเตยยังคงอยู่ในโรงพยาบาล แม่ใจพริบว่าอยากกลับบ้านทุกวัน ห้องเตยเหมือนจะรู้ชะตาของตัวเอง แต่หนึ่งเจียบไม่เคยปรึกษาบ่น อาการของห้องทรุดหนักลง แต่ยังมีสติรู้ตัวที่จะสั่งเสียและบอกลาทุกคน...แต่สีหน้าห้องเตยยังคงเศร้าสร้อย แม่ถามว่ายังมีอะไรค้างคาใจอีกหรือเปล่า...ห้องอยากพบพ่อเพื่อขอขอโหสิกรรมต่อกัน...แม่จึงได้ติดต่อพ่อให้มาเยี่ยม...พ่อห้องเตยได้มาเยี่ยมห้องถึงสองครั้ง หลังได้พบพ่อห้องเตยมีสีหน้าสดใส นอนหลับได้นานขึ้น ความปวดท้อลดลงเหมือนปาฏิหาริย์ ห้องให้ยายพานั่งรถเข็นออกนอกห้อง ได้ไปทำบุญตามถ้องรับบริจาคต่างๆของโรงพยาบาลอย่างมีความสุข และแวะเวียนไปทักทายเจ้าหน้าที่หลายคนทีรู้จักกัน จนสุดท้ายบอกยายว่าอยากกลับบ้าน

ในที่สุดยายและแม่ตัดสินใจพาห้องกลับบ้าน “อยากให้ห้องกลับไปนอนที่ยังรู้สึกตัว...อยากให้ห้องได้ไปมีความสุขครั้งสุดท้ายที่บ้าน” พอกลับถึงบ้านห้องเตยมีความสุขมากดูสดชื่น ได้สำรวจข้าวของเครื่องใช้ของตัวเองที่ได้จัดเก็บไว้อย่างมีระเบียบ ได้เห็นสิ่งต่างๆ ในห้องของตัวเองห้องเตยมองยิ้มอย่างมีความสุข ห้องบอกอยากพบพระ แม่จึงนิมนต์พระมาที่บ้านห้องเตยถวายสังฆทาน และรับพรจากพระ ห้องให้น้ำพระพุทธรูปมาวางไว้

ใจลึกๆ ที่ซ่อน...“เขารู้ตัวจนหนักที่สุดท้าย ไม่เจ็บ ไม่ปวด ไม่ทรมานแล้ว ค่อยๆ จากไป” ยายเล่าให้ฉันฟัง ในวันที่ฉันไปร่วมงานพิธีเผาศพของเธอ

“ห้องไปสูที่สบายแล้วแหละ” ยายพูดด้วยสีหน้าเปี่ยมสุข แม้เธอยังตา จะคลอไปด้วยน้ำตาแต่ก็มีความสุขที่ได้ทำสิ่งสุดท้ายได้ตามที่หลาน ต้องการ และได้เห็นหลานจากไปอย่างมีความสุข ท่ามกลางความรัก ความอบอุ่นของครอบครัว ได้ใช้เวลากับคนที่รักอย่างเต็มที่ ได้มีโอกาส สัมผัสของใช้ส่วนอย่างทะนุถนอม มีโอกาสได้บอกลาได้อยู่ในอ้อมกอด ของคนที่ห่วงรัก ได้มองหน้าตาของคนที่รักอย่างละเอียดละเมียดละไม เป็นความสุขสุดท้ายที่ทุกคนมีให้กันและกัน เธอเคยเธอเป็นใบไม้ที่ สวยงามแต่...ต้องร่วงหล่นลอยไปก่อนกาลเวลาอันควร

3 วันไม่ 3 นาทีทำ

พงษ์ประยูร แก้วหอม

กลุ่มงานเภสัชกรรม โรงพยาบาลเขาย้ายสน จังหวัดพิจิตร

ในการเข้าถึงความรู้สึกที่ลึกๆ ของผู้ป่วยนั้นแสบจะลำบากยิ่งนัก แต่หากเรามีความพยายามในการที่จะสื่อสารและเปิดโอกาสให้เขาได้ แสดงความรู้สึกที่อยู่ข้างในออกมา ก็จะช่วยส่งเสริมความร่วมมือของผู้ป่วย ในการรักษาได้ดียิ่งขึ้น แต่หากผู้ทำการรักษาตั้งต้นที่จะให้ผู้ป่วยทำทุกอย่าง ตามที่ตนเองต้องการก็จะเกิดดั่งเหตุการณ์ต่อไปนี้

ใกล้เที่ยงของวันอังคารเดือนพฤษภาคม ปี 2556 ความร้อน กำลังระอุไปทั่วบริเวณโรงพยาบาล ไม่เว้นแม้แต่หอผู้ป่วยใน มีผู้ป่วย รายหนึ่งเป็นผู้หญิงวัยกลางคน รูปร่างเล็ก พร้อมด้วยสามีกำลังจะกลับบ้าน หลังจากมานอนพักรักษาพยาบาลในแผนกผู้ป่วยในของโรงพยาบาล เขาย้ายสน ด้วยภาวะน้ำตาลสูงผิดปกติ (hyperglycemia) ประกอบกับ ภาวะการทำงานของไตเธอมีความผิดปกติด้วย ทั้งนี้ที่แพทย์พบผู้ป่วย ความคิดครั้งแรกคือผู้ป่วยรายนี้ต้องฉีดยาอินซูลินเท่านั้นจึงจะสามารถ ควบคุมน้ำตาลให้อยู่ในระดับที่ปลอดภัยได้

ในวันต้นแพทย์สั่งให้ฉีดยาอินซูลิน แก่ผู้ป่วยไปก่อนเพื่อลดระดับ น้ำตาลในเลือด โดยพยาบาลเป็นผู้ฉีดให้ และพูดเกริ่นๆ กับผู้ป่วยว่า

กลับบ้านต้องฉีดยาเองแล้วนะ ผลตอบรับคือผู้ป่วยปฏิเสธ วันที่ 2 แพทย์เข้าตรวจตามปกติและยังมีความตั้งใจอันเดิมว่าต้องให้ผู้ป่วยฉีดยาเองให้ได้ก่อนกลับบ้าน แต่ได้รับการปฏิเสธเช่นเดิม ความอดทนของแพทย์เจ้าของไข้เริ่มลดลง ในวันที่ 3 ซึ่งเป็นวันที่ผู้ป่วยอาการดีขึ้นมากและพร้อมที่จะให้ผู้ป่วยกลับบ้าน ความตั้งใจที่เหลือเพียงน้อยนิดที่จะให้ผู้ป่วยฉีดยาเอง ก็ถามคนไข้เป็นครั้งสุดท้ายว่าจะฉีดยาเองไหม เหมือนงูเขาทับลงกลางใจเพราะผู้ป่วยปฏิเสธเป็นครั้งที่ 3 แพทย์ถอดใจพร้อมกับเขียนใบสั่งยาให้ผู้ป่วยเอายาไปรับประทานต่อที่บ้าน ทั้งๆ ที่รู้ว่ามันไม่ได้ผล

เวลาประมาณ 11.45 น. ผมซึ่งเป็นเภสัชกรประจำตึกผู้ป่วยในได้เข้าไปพบผู้ป่วยรายนี้และกำลังจะจ่ายยากลับบ้าน แต่พอเหลือบไปเห็นค่าการทำงานของไตก็ถึงกับพูดไม่ออก ได้แต่มองตาคนไข้แล้วถามว่า “หมอให้ยาไปทานที่บ้านหรือ” เพราะตอนนั้นนึกถึงว่าต้องยาฉีดเพียงอย่างเดียว คนไข้บอกว่าใช่ แต่ในใจผมบอกว่าไม่ใช่เลยขออนุญาตผู้ป่วยว่ารอสักครู่จะไปพบแพทย์ ผมเตรียมรายงานผู้ป่วยไปปรึกษาแพทย์ สุดท้ายแพทย์บอก “หนูคิดเหมือนพี่แหละ แต่พูดมา 3 วันแล้วแกไม่ยอมฉีดหยุดแล้ว” ผมบอกกับแพทย์ว่าแจ้งขอเวลา 3 นาทีจะกลับมาหาแพทย์อีกครั้ง ครบตามเวลาผมบอกว่าผู้ป่วยยอมฉีดยาแล้วแพทย์ถึงกับอึ้ง ถามว่า “พี่ทำได้อย่างไร พูดอย่างไรถึงทำให้เขาฉีดได้”

เรื่องเล่าจากใจ

สุดท้ายคือผู้ป่วยได้รับการสอนวิธีจัดการจิตใจและสามารถจัดการได้อย่างถูกต้องโดยไม่มีปัญหาใดๆ ถึงแม้ว่าต่อห้วงเวลาจะผ่านไป 12.30 ชม. แล้วก็ตาม แม้ท้องจะหิวแต่ด้วยใจที่อึดกว่าที่ได้ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ ให้พ้นทุกข์ในครั้งนี้นี้ถือว่าคุ้มค่าจริงๆ

การเข้าถึงแก่นแท้ของจิตใจผู้อื่นและพร้อมที่จะหยิบยื่นสิ่งดีๆ ให้ ไม่มีใครปฏิเสธสิ่งไหน แต่ที่เขาปฏิเสธเพราะเขาไม่ทราบถึงเจตนาที่ดีของเราต่างหาก ใน การดูแลผู้ป่วยเบาหวานและโรคอื่นๆ ให้ดีที่สุด ในบทบาทวิชาชีพของเภสัชกร แม้ว่าบางครั้งอาจจะต้องเหนื่อยกับอุปสรรคบางอย่างที่วางกันความปรารถนาที่เรามีต่อผู้ป่วยก็ตาม ขอให้เรามองเห็นเป็นเพียงเส้นบางๆ แล้วจะผ่านไปด้วยดี

ใครคือ...ผู้พิพากษา

ศรีสุดา บุริตธรรม

โรงพยาบาลบำราศฯ จังหวัดนครนายก

แก็ก...แก็ก... ภายในห้องสี่เหลี่ยมที่จัดไว้ได้อย่างเรียบง่าย พนัก
ของห้องแต่งแต่มีด้วยสีฟ้าสดใส แสงไฟสุกสว่างสบายสายตา

ณ มุมซ้ายสุดของห้อง ชายหนุ่มผิวพรรณสะอาดสะอ้าน สวมแว่น
สายตา คือหมอลดน้ำหนัก สายตาจับจ้องกระดาษในมือซ้าย มือขวาของ
เขาถือปากกาและหมุนไปหมุนมาสลับกับการกดมันเป็นจังหวะ रिमฝีปาก
เม้มแน่น.... ถัดมาด้านขวามือไม่ห่างกัน มีหญิงชราผมหงอกขาวเกือบทั้ง
ศีรษะ ผมรวบมัดไว้ได้อย่างเรียบร้อย นั่งสายตาจับจ้องใบหน้าและริมฝีปาก
ของชายหนุ่มราวกับว่าจะมีอำนาจสะกดให้ริมฝีปากคู่นั้นยอมปริปากพูด
อะไรสักคำ....บรรยากาศผ่านไปด้วยความเงียบสักครู่ หญิงชราเลื่อนตัว
จนเกือบสุดเก้าอี้ ตัวโหน้มไปด้านหน้าเล็กน้อย ชายหนุ่มละสายตาจาก
แผ่นกระดาษตรงหน้า เงยหน้าขึ้นสบตาหญิงชรา พร้อมเอื้อมือมือไป
สัมผัสแขนของหญิงชรา...

“ผมคิดว่า ผมจะส่งคนไข้ไปรักษาที่โรงพยาบาลในจังหวัดเพื่อ
การรักษาที่ดีขึ้น ยาที่ใช้ในโรงพยาบาลเราไม่ตอบสนองต่อเชื้อ

เรื่องเล่าจากใจ

ผมโทรไปแล้ว แต่...คุณหมอมหาอายุรกรรมคิดว่าควรให้การรักษาแบบ
ประคับประคองที่นี้ คุณป้ามีความเห็นอย่างไร”

คำพูดเพียงประโยคเดียวเปรียบประดุจตั้งคมมีดกรีดลงตรงกลาง
ดวงใจของหญิงชรา คุณป้าหลบสายตาที่มีน้ำไหลเอ่อจนเกือบล้นขอบตา
สองข้าง ภาพที่เห็นตรงหน้าทำให้ฉันต้องเบือนหน้า และกระพริบตาถี่ๆ
ความรู้สึกเหมือนมีก้อนจุกในลำคอ มโนภาพคำบอกเล่าถึงเมื่อ 7 ปีก่อน
ภาพเด็กหนุ่มวัย 19 ปี เป๋นกำลังหลักของครอบครัว เสียสละลาออกจาก
โรงเรียนเพื่อทำงาน รับจ้างรับค่าแรงเพียง 150 บาทต่อวัน บัดนี้เขาหนี
ในร่างที่มีสายน้ำเกลือระโยงระยางไม่ไหวติง สายตาทั้งคู่ของเขาล่องลอย
ไร้จุดหมาย ไม่ตอบสนองต่อสิ่งใด ทั้งร่างกายมีหยดน้ำใหญ่น้อยผุดออก
จากทุกรูขุมขน แขนขาหดเกร็ง มีเพียงเสียงดังของลมผ่านรูท่อที่ถูกเจาะ
บริเวณคอที่แสดงถึงการมีชีวิตอยู่ของเด็กหนุ่มคนนี้ เพียงเพราะ
เหตุการณ์ที่ไม่คาดฝัน อุบัติเหตุมอเตอร์ไซด์ถูกคนเมาขับรดปีค่อพชน
ทำให้เกิดความสูญเสียมากมาย

ฉันตื่นจากวงค์เพราะเสียงสั่นเครือ “ฉันขอร้องเถอะค่ะ ขอให้
คุณหมอช่วยติดต่อโรงพยาบาลในจังหวัดให้อีกนะค่ะ ถ้าไม่มีลูกฉัน
ก็ไม่รู้จะอยู่ไปทำไม ฉันไม่เคยหนีออกจากการดูแลเขา” ฉันหันมอง
สบตา น้ำตาที่ไหลเอ่อปริ่มขอบตาของหญิงชรา ซึ่งบัดนี้ได้ไหลรินอาบ
ร่องแก้มทั้งสองข้างอย่างพร่างพรู นี่คือน้ำตาแห่งการต่อสู้ของแม่ผู้ไม่เคย
สิ้นหวัง คุณหมอมหันมองฉันและไม่พูดคำใดๆ สีหน้าที่แสดงออกบ่งบอกถึง

การแบกก้อนหินก้อนใหญ่หนักอึ้ง ไม่บ่นบ่นถึงความเห็นของญาติที่ขัดแย้งกับแผนการรักษาของแพทย์ ความรู้สึกฉันสับสนคิดว่าฉันจะช่วยคุณหมอพูดอย่างไรกับแม่ของคนไข้ให้ยอมรับแผนการรักษา แต่เมื่อฉันหันไปเห็นแวตตาของหญิงชราที่มองอย่างอ่อนหวานและมีความหวัง ฉันจึงพูดกับคุณหมออีกครั้ง “คุณหมอคะลองดูอีกสักครั้งนะ ป้าแกยังมีหวังอยากสู้” “แต่คนไข้จะไม่ไหวนะพี่ หมออายุรกรรมเขาบอกว่ายังงี้ก็ยาก เอ้า ผมจะลองดูอีกที” ครั้งนี้คุณหมอคุญไฑโรศัพท์สีหำเครื่องเครียด เวลาผ่านไปประมาณ 20 นาที คุณหมอเดินออกไปข้างเตียงผู้ป่วย สายตาของผู้เป็นแม่จืดจางคล้ายจะรอคำตอບ

รอยยิ้มบางๆ ปรากฏขึ้นบนใบหน้าของคุณหมอและหญิงชราตามมาด้วยเสียงหัวเราะเบาๆ พร้อมทำทิวลีลูกอในการเก็บของเพื่อเตรียมโยกย้าย

เมื่อฉันติดตามผู้ป่วยรายนี้ต่อไป ทราบว่า หลังจากที่ถูกผู้ป่วยไปรักษาที่โรงพยาบาลในจังหวัด อากาศดีขึ้นและได้กลับบ้าน นี้ถ้าวันหนึ่งที่มีงานผู้ดูแลยอมแพ้ต่ออุปสรรค นั้นหมายถึง ฉัน...พยาบาลที่คิดว่าการจบชีวิต แบบการรักษาแบบประคับประคองดีที่สุด จริงๆ แล้วอาจเป็นสิ่งที่ผิดสำหรับบางคน หรือกล่าวได้ว่า พยาบาลอย่างฉันอาจกลายเป็นพญายมบาลไปเลยก็ได้

ขอบคุณจากใจจริงๆ ค่ะ ที่คุณป้าสอนมุมมองในอีกแง่มุมของชีวิต... และนี่คือจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการเริ่มต้นอีกหนึ่งมุมมองของชีวิต

สมบัติชิ้นสุดท้ายของลูก

พวงกาญจน์ สีหะธรางกูร

โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา

“หมอครับ แม่ผมมาหรือยัง” คำพูดนี้เป็นเพียงข้อความที่เขียนลงแผ่นกระดาษ สมศักดิ์เป็นคนไข้ในหอผู้ป่วย โสต ศอ นาสิกของโรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา สมศักดิ์พูดไม่ได้เพราะเจาะคอ ใส่ท่อหลอดลมคอเพื่อช่วยหายใจ การสื่อสารในแต่ละครั้ง ต้องใช้การเขียน และการเขียนข้อความแต่ละครั้ง ต้องใช้พลังของร่างกายเกือบทั้งหมดของสมศักดิ์ที่เหลืออยู่ ไข้แล้วคะสมศักดิ์ของเราเป็นผู้ป่วยมะเร็งหลังโพรงจมูกระยะสุดท้าย ต้องเจาะคอช่วยหายใจ เจาะหน้าท้องเพื่อให้อาหารและเดินไม่ได้ มีเพียงแววตาเท่านั้นที่บอกว่า สมศักดิ์ยังมีความรู้สึก แขนอห็นลีบเล็กแทบจะยกไม่ไหว แต่อยากจะสื่อสารให้เราได้รับรู้ บ่อยครั้งที่เราได้เห็นรอยยิ้มที่ในใจของเราคิดว่าถ้ามันลำบากก็อย่ายิ้มเลย เพราะรอยยิ้มของสมศักดิ์ทำให้เรารู้สึกไร้หนทาง ห่อเหี่ยว สงสาร และรับรู้ถึงความทรมานที่เจ้าตัวไม่ต้องบอก เราตอบคำถามของสมศักดิ์ “เตี๋ยแม่คงมา” แล้วเราก็จะได้เห็นท่ายกมือคล้ายถือโทรศัพท์นั่นหมายถึงโทรตามแม่ให้หน่อย “รออีกนิด แม่เขาอาจมีธุระเลยยังมาไม่ถึง ถ้าเลยเวลาเยี่ยมมากจะโทรตามให้หะ”

การดูแลผู้ป่วยมะเร็งระยะสุดท้ายต้องใช้ทั้งศาสตร์และทักษะร่วมกัน เราใช้วิธีให้คำปรึกษาค้นหาปัญหาและร่วมหาแนวทางแก้ไข ปัญหา ร่างกายหนักเสมอแต่ไม่เท่าจิตใจที่ท้อแท้หมดหวัง สมศักดิ์รับทราบว่าเป็นตัวเองเป็นมะเร็งระยะสุดท้าย เขาเคยปฏิเสธการรักษามาก่อน แต่สองปีผ่านไป สมศักดิ์กลับมาด้วยสภาพทรุดโทรม ผอมจนอดเตียง ขาดอาหาร ระบายรุนแรง มะเร็งกระจายไปที่ปอดทั้งสองข้าง มาครั้งนี้เพราะทบทวนความทรงจำจากความเจ็บปวดไม่ไหว แพทย์สั่งให้มอร์ฟินแต่เพราะความตื่นต่าทำให้ไม่สามารถให้ได้ อาหารที่ให้บ่อยครั้งที่รับไม่ได้ เพราะระบอบย่อยอาหารไม่ดี สมศักดิ์พยายามอดทน เราให้ข้อมูลและกำลังใจ แต่ช่วยได้เป็นครั้งคราว การใช้ธรรมะบำบัดเข้าช่วยไม่เพียงพอ สมศักดิ์ไม่ซาบซึ้งในธรรมะ เสี่ยงสวดมนต์ยิ่งทำให้สมศักดิ์เบื่อบ่น เขาสายหน้าไม่ยอมก้มแต่การทำสมาธิช่วยก็ได้บ้าง เพื่อช่วยให้ออกใจ แต่พอความเจ็บปวดมาเยือน จะมีสีหน้าเจ็บปวดเหมือนเดิม

สมศักดิ์รอคอบครัวมาเยี่ยม บ่อยครั้งที่เห็นแววตาที่มองออกนอกประตู ทำให้เราต้องเดินเข้าไปปลอบใจ “ยังไม่ถึงเวลาเยี่ยมจะเดี๋ยวแม่คงมา” เราไม่ได้บอกสมศักดิ์ว่า เราขอให้แม่และพี่สาวมาเฝ้าให้กำลังใจแต่ถูกปฏิเสธ เหตุผลที่ได้รับคือต้องทำงานหาเงินไม่มีเวลา มาเฝ้า แม่แก่แล้วมาไม่ถูก สมศักดิ์เป็นหนุ่มโสด ไม่มีครอบครัวอยู่กับพี่สาวและแม่ ไม่มีงานเป็นหลักเป็นแหล่ง บ่อยครั้งที่เราโทรไปคำตอบที่ได้ คือมาไม่ได้ เราจึงต้องหาคำอธิบายที่จะไม่ให้สมศักดิ์รู้สึกว่าเป็นตัวเองไม่มีค่า

เรื่องเล่าจากใจ

สมศักดิ์เป็นคนไข้ที่นักรักของเรา เขาชื่อฟัง ยิ้มง่าย แม้มากี่ทอดมาแทบจะหาแววไม่เจอก็ตามแต่รอยยิ้มที่แห้งแล้งยังมีให้เราเสมอ รอยยิ้มนั้นทำให้เรามีกำลังใจที่จะดูแลอย่างเต็มความสามารถ อยากให้เขามีความสุข และแล้วเราก็ค้นพบความสุขของสมศักดิ์ “สมศักดิ์ชอบฟังเพลงใหม่” เราได้รับการพยักหน้าตอบรับ หอผู้ป่วยของเรามีรถธรรมะโคมบายให้ผู้ป่วยฟังบ้างเตี๋ยง สมศักดิ์เลิกสนใจทางออกประตูหันมาสนทนากับแผ่นเพลงที่เรามีให้เลือก “สุทธารัตน์ เออใหม่ หยาดนภาลัยละเปีร์ดใหม่ จินตหราหรือจะเอาหนุ่มพวง” สมศักดิ์พยักหน้าตอบรับ ตั้งแต่วันนั้นจนถึงวันสุดท้ายของสมศักดิ์ ถ้าไม่หลับจะต้องเปิดเพลงหนุ่มพวงให้ฟัง ใครผ่านไปก็เตี๋ยงจะต้องให้เขาเปิดซ้ำแล้วซ้ำอีก เวลาที่เราเดินผ่านไปไม่เพียงแต่เห็นรอยยิ้มที่แห้งแล้งแต่ตอนนี้จะมีมือเหยียดยกสองโป้งให้เราเริ่มกลั้วที่จะยิ้มตอบ

แล้ววันสุดท้ายก็มาถึง วันนี้สมศักดิ์หอบมากกว่าทุกวัน รับประทานอาหารไม่ได้ตั้งแต่เมื่อวาน ต้องให้สารน้ำทางเส้นเลือด แม่และพี่สาวแจ้งความจำนงว่าวาระสุดท้ายไม่ต้องป้อนหัวใจ เวรดิวันนั้นเราเช็ดตัวให้สมศักดิ์เหมือนเคย แต่วันนี้สมศักดิ์ให้เปิดลิ้นชักข้างเตี๋ยงให้ เราพบแบงค์ 20 เก้า ๆ 1 ใบ นอกนั้นมีแต่เสื้อผ้าที่ใส่มาจากบ้าน เราคิดว่าสมศักดิ์จะให้ทิปจึงรีบบอกว่าไม่เป็นไร สมศักดิ์ส่ายหน้า “อ้าวไม่ใช่หรอ” สมศักดิ์เงี่ยหอบบอกข้อความว่า “ฝากให้แม่ด้วย” เราสู้สีกบอกไม่ถูก เงิน 20 บาทแทบจะหาค่าไม่ได้ ซื้อข้าวยังต้องเพิ่มเงิน แต่สำหรับสมศักดิ์มีหมี่ค่า

มากมาย เป้าหมายชีวิตซึ่งเดียวที่เขามียู่และเขาอยากให้อีกหนึ่งกับคนที่เขารัก เขาอยากตอบแทนเขาอยากแสดงความรักแม้จิตสุดท้ายที่ใกล้มาเยือน

เราคิดในตอนนี้ว่าเราจะต้องทำทุกวิถีทางเพื่อให้แม่หรือครอบครัวของสมศักดิ์ให้มาเยี่ยมเขาในวันหนึ่งให้ได้ เราโทรไปขอร้องบอกเหตุผล และแล้วความสำเร็จก็เป็นของเรา แม่ของสมศักดิ์มาเวลา 12.00% แต่สมศักดิ์เสียชีวิตในเวลา 11.20 % เขามาเพื่อมารับสมศักดิ์กลับบ้านจริง ๆ เราโทรอีกครั้งเป็นครั้งสุดท้าย “คุณแม่คะช่วยมารับของฝากที่สมศักดิ์ฝากไว้ด้วยนะคะ” พอคุณแม่มาเรายืมเงินให้ 20 บาท แล้วบอกว่าสมศักดิ์เขาอยากให้แม่จริงๆ เรามองเห็นแววตาที่มีน้ำตาคลออยู่ข้างในคุณแม่คงรับรู้ถึงความรู้สึกของสมศักดิ์ ไปดีนะสมศักดิ์สิ้นสุดความเจ็บปวดความทรมาน จิตสุดท้ายที่สมศักดิ์ใช้ตนตรีเพื่อผ่อนคลายความทุกข์ จิตสุดท้ายที่มีสุขเราเรียกว่าตายดีค่ะ

“เพียงคำขอบคุณ”

อิษทิรา มหารีรานนท์

ศูนย์ดูแลผู้ป่วยระยะประคับประคอง โรงพยาบาลรามธิบดี

ในวันที่แสงจะอ่อนวาย ขณะที่พยาบาลห้องใหม่ผู้มีประสบการณ์ทำงานด้าน palliative care ยังไม่ครบขอบปี กำลังสาละวนอยู่กับการเตรียมข้อมูลผู้ป่วยที่เพิ่งรับรักษาใหม่ทางโทรศัพท์ ผ่านไปไม่ถึง 10 นาที เสียงโทรศัพท์ก็ดังขึ้นอีกครั้ง ฉันคิดในใจว่าคงมีผู้ป่วยรายใหม่ให้เราดูแลเพิ่มจากหอผู้ป่วยไตสักแห่ง

หลังจากรับโทรศัพท์ น้ำเสียงที่ได้ยินจากปลายสายไม่เหมือนเดิม คือไม่ใช่เสียงเจ้าหน้าที่ที่คุ้นเคย กลับเป็นน้ำเสียงที่แสดงออกถึงความเกรงใจของผู้พูด ผู้ที่โทรมาครั้งนี้เป็นลูกสาวของคุณแม่ซึ่งเปี่ยมแรงปรารถนาที่สุดท้ายและกระจายไปที่กระดูก ฉันจึงสอบถามว่าตอนนี้ผู้ป่วยเข้ารับการรักษาที่หอผู้ป่วยไต เพื่อจะได้เตรียมวางแผนการดูแลญาติบอกว่าผู้ป่วยไม่ได้เป็นคนไข้ของโรงพยาบาลนี้ ที่ผ่านมาก็ได้รับการดูแลรักษาอยู่กับโรงพยาบาลแห่งหนึ่ง แพทย์ผู้ให้การรักษาแจ้งกับญาติว่าโรคที่เป็ฯเข้าสู่ระยะสุดท้ายแล้ว เป้าหมายของการรักษาคือรักษาตามอาการและการดูแลผู้ป่วยที่โรงพยาบาลกับที่บ้านคงไม่ต่างกัน

จึงตัดสินใจพาผู้ป่วยกลับบ้าน ญาติบอกว่ารู้สึกไม่มั่นใจในการดูแลผู้ป่วยที่บ้าน ได้เปิดหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตและพบเบอร์โทรศัพท์ของศูนย์นี้จึงโทรมาปรึกษา น้ำเสียงของญาติฟังแล้วค่อนข้างทุกข์มาก จึงจึงบอกกับญาติไปว่า ถ้ามีอะไรที่ญาติรู้สึกหนักใจ หรือรู้สึกกังวลเกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยและฉันพอจะช่วยเหลือได้สามารถโทรมาปรึกษาได้ตลอดเวลา หลังจากวันนั้นญาติได้โทรมาปรึกษาเกี่ยวกับอาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้ป่วยเป็นระยะๆ บางครั้งก็โทรมาระบายความรู้สึกทุกข์ใจของญาติเกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วย ซึ่งฉันก็ให้คำปรึกษาในประเด็นที่ถามทุกครั้งที่ไป

เมื่อเวลาผ่านไปอาการของผู้ป่วยเริ่มทรุดลงเรื่อยๆ อาการปวดตามตัวเริ่มมากขึ้น ผู้ป่วยได้รับยาบรรเทาอาการปวดเป็นมอร์ฟีนชนิดเม็ดทุก 12 ชั่วโมง และเสริมด้วยมอร์ฟีนชนิดน้ำ ระยะหลังผู้ป่วยเริ่มหลับมากขึ้น รับประทานอาหารได้ห้อยลง บางครั้งไม่ยอมกลืนยาเม็ด ญาติเห็นผู้ป่วยรับประทานอาหารและยาไม่ได้ก็รู้สึกไม่สบายใจ โทรมาปรึกษาอีกว่าควรทำอย่างไรดี ฉันจึงให้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการอาหารและน้ำในระยะท้ายจนญาติเข้าใจ น้ำเสียงของญาติแสดงออกถึงความรู้สึกที่ดีขึ้นเมื่อได้รับข้อมูลอย่างละเอียด

วันที่ 12 สิงหาคม แห่งขอว่าเป็นวันหยุดที่คนส่วนใหญ่ต้องกลับไปหาแม่ผู้เป็นที่รัก ตัวฉันเองก็มีโอกาสได้กลับไปหาแม่ที่ต่างจังหวัดเช่นกัน ช่วงสายๆฉันได้รับโทรศัพท์จากญาติอีก ตอนนั้นฉันคิดว่าญาติ

คงโทรมาปรึกษาเหมือนครั้งก่อนๆ แต่คราวนี้ญาติพูดด้วยน้ำเสียง
กลั้วสะอื้น บอกกับฉันว่า “วันนี้เป็นวันแม่ ลูกๆ ส่วนใหญ่คงได้อยู่
กับแม่ แต่วันนี้เป็นวันที่แม่จากพี่ไปอย่างไม่มีวันกลับ” พอได้ยิน
ประโยคนี้ตัวฉันเองรู้สึกใจหาย ถึงกับพูดไม่ออก ที่เคยวางแผนไว้แล้ว
ว่าถ้ากลับกรุงเทพฯ จะโทรนัดญาติเพื่อไปเยี่ยมผู้ป่วยที่บ้านสักครั้ง
แต่แล้วก็ไม่ทัน สิ่งที่ทำให้ฉันในขณะนั้นคือ การรับฟังให้ญาติระบาย
ความรู้สึก และกล่าวแสดงความเสียใจ

ตลอดระยะเวลาที่ได้ให้คำปรึกษาในการดูแลผู้ป่วย ตัวฉันเอง
ไม่เคยได้พบผู้ป่วยและญาติเลยสักครั้ง เป็นเพียงการให้คำปรึกษา
ผ่านทางโทรศัพท์ และรับฟังปัญหาเวลาที่ญาติรู้สึกทุกข์ใจ ในส่วนของ
การดูแลผู้ป่วยในภาพรวมนั้น ญาติสามารถทำได้ดีอยู่แล้ว เพียงแต่
บางครั้งรู้สึกไม่มั่นใจ ทำให้ฉันได้เรียนรู้ว่า สำหรับการดูแลผู้ป่วย
ที่บ้านนั้น หากมีผู้ที่ญาติสามารถปรึกษาได้เมื่อพบปัญหาหรือได้รับการ
การยืนยันว่าสิ่งที่ทำนั้นเหมาะสมแล้ว จะช่วยให้ญาติคลายความกังวล
และเกิดความมั่นใจในการดูแลผู้ป่วยมากขึ้น ดังนั้นบทบาทที่ฉันทำคง
ไม่ใช่แค่พยาบาลที่คอยให้คำปรึกษา แต่ยังเป็นเหมือนเพื่อนที่คอย
รับฟังทุกเรื่องราว และให้กำลังใจทุกครั้งที่ญาติรู้สึกท้อแท้ ฉันเพิ่ง
เข้าใจคำพูดที่ว่า ทุกคำถามไม่จำเป็นต้องได้รับคำตอบเสมอไป แต่ทุก
คำถามต้องการการรับฟังอย่างตั้งใจ

หลังจากผู้ป่วยเสียชีวิตประมาทหนึ่งเดือน ญาติโทรศัพท์มา
ขอบคุณฉัน และขอนัดพบเพื่อเลี้ยงขอบคุณที่คอยให้กำลังใจมาโดยตลอด

เมื่อฉันได้พบกับญาติ ภาพแรกที่เราเห็นตรงหน้าคือรอยยิ้มของญาติ ทั้งสีหน้าและแววตา ที่แสดงออกถึงความรู้สึกขอบคุณที่ฉันได้ให้ความช่วยเหลือ ฉันไม่เคยคิดเลยว่าสิ่งที่ดูเล็กน้อยในความรู้สึกของฉันนั้น จะมีคุณค่ากับครอบครัวของผู้ป่วยได้มากขนาดนี้ ฉันสัมผัสได้ถึงความสุขอันยิ่งใหญ่ที่ได้รับจากการให้โดยที่ไม่คิดหวังจะได้สิ่งตอบแทนใดๆ

หลังจากนั้นไม่นานญาติก็ได้แสดงความขอบคุณแก่ฉันอีกครั้ง ด้วยการเขียนข้อความผ่านทางไลน์ เขียนว่า “ขอบคุณพยาบาล ผู้มีใจอารีให้คำปรึกษาในการดูแลต่อให้คุณแม่ป่วย โดยที่เราไม่เคยพบหน้ากันเลย โทรปรึกษาได้ตลอด 24 ชั่วโมง เป็นกำลังใจ ห่วงใย แม่คุณแม่จะเสียไปแล้ว พยาบาลก็ยังห่วงใยสุขภาพจิตใจของเรา โทรมาถามเสมอ ซึ่งใจและขอบคุณในความมีน้ำใจของห้องพยาบาลมาก”

ข้อความนั้นทำให้หัวใจของฉันพองโต ฉันบอกตัวเองว่า นี่คือรางวัลตอบแทนจากการทำงาน ที่คงไม่ใช่แค่ทำตามหน้าที่ แต่ทำด้วย “หัวใจ” เพียงแค่ “คำขอบคุณ” ก็ทำให้คนทำงานด้าน Palliative Care อย่างฉันมีความสุข และมีกำลังใจที่จะทำงานนี้ต่อไป

รสชาติที่ขาดหาย

จริยา เรียงวาทิ

โรงพยาบาลมหาราชวรวงศ์ราชสีมา

ป้าแต้มหญิงสูงอายุวัย 70 ที่เจ็บป่วยด้วยโรคที่ทุกข์ทรมาน ป้าแต้ม
เป็นมะเร็งของริมฝีปากล่าง ญาตินำมาส่งโรงพยาบาล แต่ด้วยสภาวะการณ์
ปัจจุบันทุกคนต้องทำมาหาเลี้ยงชีพ ทำให้เราไม่เห็นญาติป้าแต้มอีกเลย
หรือเปล่านั้นทำให้ป้าแต้ม ไม่พูด สีหน้าหนึ่งเฉย ไม่ร้องขอความช่วยเหลือ
ส่วนมากนอนเกือบตลอดวัน

มะเร็งร้ายได้ทำลายริมฝีปากล่างของป้าแต้ม เกิดแผลฉีก เป็น
แนวยาว ฟันที่เสื่อมนไปตามอายุขัยรวมทั้งที่ถูกลอกออกจนแทบไม่มีเหลือ
ป้าแต้มขาดตัวช่วยในการเคี้ยวกลืนอาหาร เวลาอาหารในแต่ละมื้อ ป้าแต้ม
จะพยายามตักอาหารใส่ปาก แต่อาหารก็จะไหลออกมาตามรอยฉีกของ
ปากมากกว่าที่ป้าแต้มจะได้รับอาหารเข้าไป เห็นแล้วอดเป็นห่วงไม่ได้
ว่าจะสลักหรือ จะติดเชื้อเสียมากกว่า ป้าแต้มได้รับอาหารไม่เพียงพอ
แห่งนอน แต่ละมื้อได้อาหารเพียงน้อยนิด ร่างกายเริ่มผ่ายผอมลง

ด้วยความห่วงใยจากพวกเราทุกคนที่อยากเห็นป้าแต้มแข็งแรงขึ้น
และมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุขตามสภาพที่พึงมี ด้วยเหตุผลทั้งหลายทั้งปวง

ทุกคนเห็นตรงกันว่าป่าแต้มต้องได้รับอาหารทางสายยาง และห้ามไม่ให้รับประทานอาหารทางปากอีก เพื่อป้องกันสิ่งที่เรากลัวทั้งหลาย คุณพยาบาลต่างช่วยกันอธิบายเหตุผลต่างๆ เพื่อให้ป่าแต้มร่วมมือและโอเคอ่อนผ่อนตามเรา ยอมรับสายยางให้อาหารและไม่ทำสิ่งที่พวกเราไม่ต้องการ คือการรับประทานอาหารทางปาก

เช้าวันหนึ่ง พนักงานช่วยเหลือคนไข้เข็ดทำความสะอาดโຕีะข้างเตียงให้ผู้ป่วย เมื่อไปถึงโຕีะข้างเตียงของป่าแต้ม เธอตกใจ ร้องเรียกพี่พยาบาลมาดูโຕีะที่ข้างเตียงป่าแต้ม ป่าแต้มแอบทานอาหารทางปากแงะๆ ไม่ทำตามคำแนะนำของคุณพยาบาล เพราะมีทั้งน้ำส้มคั้นที่ค้างคั้นขมมเก่าๆ ถูกช้อนอยู่ ทุกอย่างมีร่องรอยของการแบ่งรับประทานไปบ้างแล้ว อาหารทั้งหมดถูกโยนทิ้งขยะอย่างไม่ลังเล ป่าแต้มลุกหึ่งทักที่ พยายามไขว่คว้าเต็มกำลัง พร้อมด้วยน้ำเสียงที่ฟังไม่ค่อยรู้เรื่อง “อย่าทิ้งของป่าเลย ป่ากินได้ ป่าจะเก็บไว้กิน ป่าอยากกิน” สายตาและน้ำเสียงในขณะนั้น ทำให้ดิฉันและเพื่อนเริ่มรู้สึกผิด หยุดคิด ประชุมวางแผนการดูแลป่าแต้มกันใหม่ พวกเราห้วงแต่เรื่องทางกาย แต่เราลืมนึกถึงความรู้สึก ความสุข ความต้องการของป่าแต้มไปหรือเปล่า

สัมผัสทั้ง 5 ตา หู จมูก ลิ้น กาย คงไม่มีใครอยากสูญเสีย แต่หากสูญเสียสิ่งใดสิ่งหนึ่งไป ชีวิตยังคงดำรงอยู่ได้แต่ความสุขนั้นเล่าจะมีเช่นผู้อื่นหรือไม่

นางพยาบาลสวมชุดสีขาวพลิกบทบาท เธอเหล่านี้นอกจากคอยดูแล เข็ดตัว สระผม ป้อนยา เธอเหล่านี้ยังป้อนอาหารที่เคี้ยวกลืนง่าย

เรื่องเล่าจากใจ

ไม่เป็รอันตรายต่อแผล ซึ่งป้าแต่้มเองก็ไม่ได้รับประทาหมากมาอะไร
ครั้งละไม่กี่ชั้อน เสร้จแล้วคุณพยาบาลก็ดูแลความสะอาดช่องปากให้
เพื่อป้องกันกาการติดเชื้อ ดูป้าแต่้มมีชีวิตชีวาามากกว่าเดิม สีหน้าอ้มสุข
ยิ้มให้พยาบาลในบางครั้ง ไม่ต้องหวาดระแวงว่าพยาบาลจะมาเก็บอะไร
ของตหทั้ง ถึงแม้ว่าป้าแต่้มจะไม่พูดอะไร แต่ดูจากแววตาสีหน้าแล้ว
บอกได้ว่าป้าแต่้มมีความสุข และเป็รความสุขที่ผู้ให้สัมผัสได้เช่นกัน

ตัวตนที่แท้จริง

กฤตยา หนูสวัสดิ์

โรงพยาบาลอุตรดิตถ์

จากประสบการณ์การทำงาน มีหลายอย่างที่สามารถ “ทำได้” ในการดูแลผู้ป่วย เพื่อช่วยเหลือบรรเทาความทุกข์ทรมานของผู้ป่วย และครอบครัว ทำให้เขามีคุณภาพชีวิตที่ดีที่สุดในขณะที่เหลืออยู่ ซึ่งอาจไม่ใช่รูปแบบการดูแลที่ดีที่สุดที่สามารถใช้ได้กับผู้ป่วยทุกราย เพราะแต่ละครอบครัวมีความต่างกันหลายด้านของชีวิต

เรื่องที่น่าสนใจนี้ เป็นเรื่องของป้าหลิน ผู้ป่วยที่ไม่เคยเรียกร้องอะไรเลย เราได้พบกันครั้งแรกเมื่อป้าหลินเข้ามารักษาด้วยอาการเหนื่อย อ่อนเพลีย ไอเป็นเลือด จากผลการตรวจวินิจฉัยสุดท้ายพบว่า เป็นมะเร็งเม็ดเลือดขาว ซึ่งรักษาด้วยยาเคมีบำบัด ป้าหลินรับฟังการแจ้งผลการวินิจฉัยจากแพทย์ ด้วยสีหน้าเรียบเฉยยอมรับได้ง่ายๆ ทำให้ทีมดูแลสงสัยว่า ป้าหลินเข้าใจผลการวินิจฉัยหรือไม่ เมื่อถามป้าหลิน ป้าหลินบอก “รู้ว่าเป็นมะเร็ง อะไรจะเกิดก็ต้องเกิด” นั่นคือคำตอบที่ได้รับ ป้าหลินเป็นคนพูดน้อย ดูเป็นคนซื่อๆ ยอมรับเรื่องต่างๆ ได้ง่าย ระหว่างการรักษาแทบไม่เคยมีญาติมาเยี่ยม มีลูกชายคนเดียวมาเฝ้า

ส่วนสามีบางๆ จะมาบ้างพร้อมกลิ่นแอลกอฮอล์ติดตัวมาด้วยอย่างรุนแรง การดูแลรักษาภาวะการเจ็บป่วยของป้าหลิน ต้องเข้าอกรับการรักษาตัว เป็นระยะๆ ถึง 2 ปี ระหว่างนั้นพบว่าลูกชายหายตัวไปบ่อยๆ ป้าหลิน อยู่ลำพังในห้องผู้ป่วยที่ว่างโล่ง ไม่มีผลไม้หรือเครื่องดื่มอื่นนอกจาก น้ำเปล่า สอบถามจึงได้รู้ว่า ลูกชายไปหาเพื่อนเพื่ออาศัยรับประทานอาหาร ส่วนป้าถ้าหิวหอกเหนื่อมีอาหารที่โรงพยาบาลจัดให้ก็ใช้การ ดื่มน้ำเพื่อบรรเทาหิว ถ้าอยู่บ้านปกติจะรับประทานข้าวเหนียวซึ่งอิมมานูเอล ก่อว่าข้าวเจ้า ป้าไม่มีคู่ปรึกษาหรือเพื่อน และไม่เคยแสดงอารมณ์เศร้า หรือความรู้สึกใดๆ

ทีมดูแลได้สร้างสัมพันธภาพจนคุ้นเคยเพื่อเป็นเพื่อน พร้อม รับฟังพูดคุย จึงได้ข้อมูลเพิ่มเติม ความจริงป้าเครียดมาก ทั้งด้าน ครอบครัวยและการเจ็บป่วย ลูกชายมาเฝ้าต้องมีค่าใช้จ่ายซึ่งครอบครัว มีเงินเพียง 200 บาท ถ้าสามีมาเยี่ยม ป้าเกรงว่าความเมตตาจะส่งผลให้ เกิดอุบัติเหตุระหว่างทาง ป้าไม่ได้กลับบ้าน ไม่ได้ทำงาน ต่อไปครอบครัว คงลำบาก เมื่อถามว่าต้องการให้ช่วยเหลือในเรื่องใดบ้าง ป้าได้แต่ ยิ้มเศร้าแล้วก้มหน้า ทีมสังคมสงเคราะห์จึงได้เข้ามาร่วมดูแล เพื่อช่วยเหลือ ทางเศรษฐกิจ เป็นค่าใช้จ่ายการดำรงชีพระหว่างรักษาตัว

การรักษาโรคของป้า ในที่สุดก็ไม่ตอบสนองต่อการรักษา ภายหลัง แพทย์ได้แจ้งผลการรักษา ป้าบอกเราว่า “อะไรจะเกิดก็ต้องเกิด” แต่เมื่อเราจับมือกุมไว้แล้วถามซ้ำ หน้าตาของป้าไหล ตัวสั่น พุดเบาๆ

“เสียใจ ตกใจ รู้ว่าเป็้ะมะเร็งแต่ไม่คิดว่าจะต้องตายเร็ว” การเยียวยาใจ ต้องใช้เวลาไปอีกระยะจนทำให้สมาชิกในทีมบางคนใกล้ขีดผูกพันกับ ป้ามากขึ้น “เป็นห่วงแต่ลูกชายอายุ 26 ปี ยังไม่มีงานทำ เลี้ยงตัวเอง ไม่ได้ ดูไม่สมบูรณ์เหมือนคนอื่นเขา เวลาป้าไม่อยู่แล้วจะเป็นอย่างไร”

“อยากกลับบ้าน อยากไปตายที่บ้าน” ป้าบอกเราในที่สุด เราจึงได้พูดคุยกับลูกชาย ประเมินความเข้าใจเกี่ยวกับการเจ็บป่วย ของแม่เนื่องจากที่ผ่านมามาดูเขาเฉยๆ เหมือนไม่สนใจ มาเฝ้าแม่ก็ ไม่ค่อยพูดกัน ภาพที่เห็นเหมือนเป็นคนเงร่ สักตามแขน มีรอยผ่าตัด จากแขนหัก เจาะกระดูกไต แต่ความจริงที่ได้ช่างแตกต่างจากภาพที่เห็น คือลูกชายแรงใจคนมาก ไม่อยากรบกวนใคร ไม่สร้างความเดือดร้อน ให้ใคร เป็นคนไม่แสดงความรู้สึกออกมา และใช้หลักธรรมะในการคิด ดูแลเกี่ยวกับการเจ็บป่วยของแม่เข้าใจธรรมชาติของพ่อที่ติดเหล้า เข้าใจธรรมชาติของชีวิตจากที่เคยบวช และมีกษอบไปสนทนากับพระ เมื่อมีเวลว่าง แต่แม่ไม่เคยรู้เรื่องนี้เลย

เราได้ประสานให้ป้าปรึกษากับลูกชายได้พูดคุยเปิดใจกัน จนกระทั่ง เข้าใจกันดีขึ้น และวางแผนร่วมกันว่าจะดูแลชีวิตที่เหลือนี้ได้อย่างไร ข้อสรุปที่ได้คือช่วงเวลาที่เหลืออยู่จะดูแลแม่ไม่ให้ทรมาน และเมื่อถึง วาระสุดท้ายจะขอเฝ้าแม่กลับไปเสียชีวิตที่บ้านตามความต้องการของแม่ หลังจากได้พูดคุยกันทั้งป้าหลินและลูกชายดูสบายใจขึ้น ทั้งป้าหลินและ ลูกชายได้วางแผนชีวิตไปด้วยกันอย่างราบรื่น ป้าหลินหมดห่วงเมื่อรู้ว่า

เรื่องเล่าจากใจ

ลูกดูแลตัวเองได้ เราเองก็สามารถประเมินได้ว่า แม้ภาวะการเจ็บป่วย รุมเร้าจนกระทั่งใกล้วาระสุดท้าย แต่ความกังวลกลับหายไปจากสีหน้า ความรู้สึกของทีมผู้ดูแลดีใจกับป้าและภูมิใจในตัวลูกชาย จนกระทั่งการเจ็บป่วยของป้าหลินเข้าสู่ระยะสุดท้าย คาดว่าจะเสียชีวิตในเวลาอันใกล้ เราได้ประสานหน่วยบริการสุขภาพในชุมชนเพื่อติดตามการดูแลต่อเรื่อง และขอรถเพื่อส่งกลับบ้าน โดยทีมได้ติดต่อสอบถามอาการของป้าหลิน เบื้องต้นจนกระทั่งรับทราบจากลูกชายว่า ป้าหลินจากไปอย่างสงบ เหมือนนอนหลับไป

การได้ดูแลแบบประคับประคองช่วยทำให้ทีมได้พัฒนาตัวเอง ได้เห็นความจริงและความงามด้านอื่นๆ ของชีวิต เห็นความรัก ความผูกพัน ความปรารถนาดี และการให้อภัยต่อกัน ได้มีโอกาสนย้อนกลับมาดูแลชีวิตของตนเอง ให้มีชีวิตอย่างไม่ประมาทและทำทุกวันให้มีค่ามากที่สุด

จดหมายถึงคนบนฟ้า

วรางคณา คำยิ่ง

โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา

เวลาผ่านไปนานสองปีแล้วแหละคะ ที่พ่อจากลูกไปอย่างไม่มีวันกลับ พ่อคะ พ่อเป็นแบบอย่างของการเป็นคนดีและเป็นข้าราชการที่ดีให้กับลูก พ่อเป็นคนขยันทำงานมาก พ่อเคยบอกว่ “พ่ออยู่ได้ทุกที่ที่มีอากาศหายใจและมีงานทำ” พ่อเป็นคนรักสุขภาพพ่อกำลังกายทุกวัน ไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข ขยัน ประหยัด ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง พ่อเป็นผู้ให้ทุกอย่างแก่ลูก อบรมเลี้ยงดูลูกเป็นอย่างดีตั้งแต่เล็กจนโต สอนให้ลูกทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โดยมีพ่อประพฤติตนเป็นแบบอย่างตลอดมา พ่อเป็นแม่กระทิงครูผู้สอนในเรื่องการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย พ่อเป็นบาททดสอบในการเป็นผู้ป่วยระยะสุดท้ายให้กับพยาบาลอย่างลูกด้วย

ลูกยังจำวันนั้นได้ดี วันที่เพื่อนของลูกซึ่งเป็นพยาบาลที่ลูกเจอเจอโทรมาบอกลูกในขณะที่ลูกเดินทางกลับมาจากต่างจังหวัดว่า พ่อมีเลือดออกในแกนสมอง อาการค่อนข้างแย่ เมื่อฟังแล้ว ลูกรู้สึกเหมือนภูเขาลูกใหญ่หล่นทับมาบนตัวของลูก จากประสบการณ์ที่เคยได้ดูแลผู้ป่วยกลุ่มนี้มา ลูกจึงได้ตระหนักแล้วว่าเหตุการณ์อะไรกำลังจะเกิดขึ้นกับพ่อ และ

ครอบครัวของเรา เมื่อลูกมาถึงโรงพยาบาลและเข้าไปที่ ๖๕๒ เห็นสภาพของพ่อแล้วลูกรู้สึกสงสารมาก พ่อไม่ลืมตา ใส่เครื่องช่วยหายใจไว้ ลูกได้จับมือพ่อแล้วบอกพ่อว่าไม่ต้องกลัวนะลูกมาถึงแล้ว พ่อกำมือลูกแน่น เหมือนกับรับรู้ในสิ่งที่ลูกบอก มันทำให้ลูกหน้าตาคลอ รู้สึกทุกข์ทรมานใจเป็นอย่างมาก ยิ่งแต่เมื่อมองหน้าแม่กับน้องสาวแล้ว ทำให้ลูกคิดว่าลูกต้องเข้มแข็งนะ ลูกจะต้องเป็นหลักให้กับทุกคนในครอบครัว

ตั้งแต่วันแรกที่พ่อป่วย ลูกมาอยู่กับพ่อใน ๖๕๒ ทุกวัน เวลา 5.00 น. ของทุกวันลูกจะมาอาบน้ำให้พ่อ ดูแลเสมหะให้พ่อ ด้วยตัวเอง ทำทุกอย่างที่ลูกจะสามารถทำได้กับพ่อได้ จนหนึ่ง พยาบาลใน ๖๕๒ บอกลูกว่า ให้เจ้าหน้าที่ทำบ้างนะ ลูกได้แต่ยิ้มแล้วคิดในใจว่า นี่เป็นโอกาสที่เหลืออยู่ไม่มากแล้วที่ลูกจะได้ทำให้พ่อ แล้วลูกก็รู้ว่าพ่อกำลังให้โอกาสนั้นแก่ลูก ทุกวันเมื่อเรามาเยี่ยมพ่อน้องจะเป็นคนบอกพ่อว่าวันนี้เท่าไร เวลาอะไร แล้วก็สวดมนต์ให้พ่อฟังทุกวัน พวกเรารู้ว่าพ่อได้ยืนทุกอย่างที่เราพูด เราเปิดเพลงที่พ่อชอบให้พ่อฟังด้วย เมื่อเราอาบน้ำให้พ่อเสร็จในตอชั่ง เราก็กลับไปจากตึก แล้วไปใส่บาตร เพราะโดยปกติแล้วพ่อชอบทำบุญใส่บาตร เข้าวัดเป็นประจำอยู่แล้ว

ในขณะที่พ่อยังอยู่เช่น มีสิ่งหนึ่งที่ลูกรู้สึกหนักใจก็คือ ลูกจะทำอย่างไรให้คนในครอบครัวได้เข้าใจถึงการดำเนินชีวิต และสิ่งที่จะเกิดขึ้นกับพวกเราในระยะเวลานี้ แม่และน้องซึ่งอยู่กับลูกตลอดเวลา

รับรู้เข้าใจ และสามารถยอมรับได้ถ้าพ่อจะจากไป แต่ญาติพี่น้องของพ่อและแม่ ทั้งย่า ลุง ป้า น้า อา ยังอยู่ในระยะประวัธน์ ทุกคนคาดหวังว่าอาการของพ่อจะดีขึ้น และพ่อจะต้องหาย มีหลายคนบอกลูกว่าทำไมไม่พาพ่อไปโรงพยาบาลในกรุงเทพฯ ลูกอยากจะทำอะไรก็ได้แต่เพียงลูกพาพ่อลงมาทำ CT Scan ความดันโลหิตของพ่อต่ำลงแล้วลูกก็ได้แต่ยืนยันกับทุกคนว่าที่นี่เป็นโรงพยาบาลที่ดีที่สุด และสมองของพ่อก็เสียหายมากจากเลือดที่ออก พ่อคงจะไม่ไหว สิ่งนี้ทำให้ลูกเข้าหาญาติพี่น้องไม่ติด แต่แม่ให้กำลังใจตลอดเวลาว่าลูกทำดีที่สุดแล้วเมื่อที่พยาบาลที่สนิทกับลูกได้รับรู้ถึงความไม่เข้าใจกันในครอบครัว พี่เขยจึงรับอาสาที่จะช่วยให้ข้อมูลแก่คนอื่นๆ ในครอบครัวเป็นระยะๆ และคอยให้กำลังใจและสนับสนุนในสิ่งที่ลูกทำ

ต่อมาตัวของพ่อเริ่มเหลืองขึ้นมีอาการบวมทั้งตัว ลูกก็รู้แล้วว่าตับและไตของพ่อเริ่มไม่ไหวแล้ว ความดันโลหิตของพ่อเริ่มต่ำลงเรื่อยๆ ลูกสวดมนต์ให้พ่อฟังและให้พ่อระลึกถึงพระรัตนตรัย ลูกกระซิบบอกพ่อไปเรื่อยๆ ไปจนวินาทีสุดท้าย พ่อจากไปอย่างสงบและมีรอยยิ้มให้กับลูก พ่อคะลูกได้ส่งเทพบุตรกลับคืนสวรรค์แล้ว พ่ออยู่บนนั้นคงกำลังมองดูลูกอยู่ บททดสอบที่พ่อให้กับลูกทำให้ลูกสามารถนำมาใช้ในการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายและครอบครัว ทำให้ลูกเข้าใจความรู้สึกของครอบครัวที่กำลังจะสูญเสีย ลูกได้ให้กำลังใจและดูแลครอบครัวผู้ป่วยให้ก้าวผ่านสิ่งนั้นมาได้หลายครอบครัวแล้วนะคะ ลูกให้ความมั่นใจ

แก่ผู้ป่วยและครอบครัวถึงอาการทุกข์ทรมานที่คุณค่าผู้ป่วยนั้น อาการบางอย่างเราสามารถช่วยกันจัดการได้ โดยลูกได้ร่วมแรงร่วมใจกับทีมสหสาขาวิชาชีพในการจัดการอาการที่เกิดขึ้น เช่น อาการปวด ซึ่งพบได้มากที่สุด หากมีกรณีที่มีความขัดแย้งภายในครอบครัวของผู้ป่วย ลูกก็ช่วยเหลือให้ครอบครัวกลับมาปรับความเข้าใจกันก่อนที่ผู้ป่วยจะเสียชีวิต ผู้ป่วยบางคนยังกล่าวกับลูกว่าสิ่งที่เกิดขึ้นกับเขาหนีเป็นธรรมชาติของชีวิต หลายๆ ครอบครัวโทรศัพท์มาขอบคุณลูก ที่ช่วยให้ครอบครัวของเขาก้าวผ่านความสูญเสียได้

สิ่งที่ลูกได้รับมาทั้งหมดนี้ เป็นแรงบันดาลใจที่มาจากพ่อทั้งสิ้น ลูกสัญญากับพ่อหะคะว่าลูกจะทำสิ่งเหล่านี้ต่อไป แต่ถ้าวินิตเกิดทำ ลูกจะคิดถึงพ่อ เพื่อสร้างกำลังใจที่จะทำให้ลูกก้าวเดินต่อไปและสร้างระบบการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายให้ดียิ่งขึ้น ขอพระคุณพ่อมากหะคะ รักพ่อคะ

กำลังใจ

ไสรวิตา ไสภณ

หน่วยตรวจรังสีรักษา โรงพยาบาลศิริราช

“อยากขอบคุณตัวเอง ขอบคุณลมหายใจ ที่วันนี้ยังมีชีวิตอยู่”
อาจไม่ใช่หยาย

แต่มันคือชีวิตจริงที่เกิดขึ้นกับตัวเอง

เสี้ยวหนึ่งของชีวิตไม่คิดมาก่อนพยาบาลที่มีหน้าที่ดูแลผู้ป่วย จะกลับกลายเป็นผู้ป่วยเสียเองด้วยโรคที่อันตรายคุกคามถึงชีวิต นั่นคือ “เนื้องอกในสมอง” ครั้งเมื่อ พฤษภาคม ปีที่แล้ว ดิฉันมีอาการตามัว ปวดหัวบ่อยครั้ง และเริ่มจะหนักขึ้นเรื่อยๆ จึงตัดสินใจพบแพทย์ และจากการวินิจฉัยได้พบว่าดิฉันมีอาการเนื้องอกในสมอง ต้องได้รับการรักษาโดยการผ่าตัดเปิดกะโหลกเพื่อเอาก้อนเนื้องอกออก ความฝัน แรงกาย แรงใจ ทุกอย่างพังทลายดับวูบในชีวิต แต่มีครอบครัวที่ทำให้ดิฉันตระหนักกับตัวเองว่าต้องดูแลพวกเขาและทุกๆ คนที่ดิฉันรักให้หายที่สุด เพราะจะหิ้งดิฉันอาจทำได้อะไร แต่จะไม่ถอยชีวิตเกิดมาแล้วต้องสู้

ก่อนการผ่าตัด แพทย์ให้ข้อมูลแก่ดิฉันและครอบครัวว่า การผ่าตัดอาจมีผลข้างเคียงถึงขั้นพิการหรืออันตรายถึงชีวิต แต่สามารถฟื้นฟูได้

ทุกคนต่างให้กำลังใจแก่ดิฉันอย่างล้นหลาม ทำให้ดิฉันมีแรงฮึดสู้ และตัดสินใจเข้ารับการผ่าตัด

การผ่าตัดผ่านพ้นไปด้วยดี แต่สภาพหลังการผ่าตัดดิฉันไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ เนื่องจากสภาพของบาดแผล และอาการแทรกซ้อนที่ต้องกลายเป็นคนที่พึ่งพาคนอื่น เช่น การรับประทานอาหาร แม่ก็ต้องคอยป้อนข้าวป้อนน้ำให้ เพราะกล้ามเนื้อแขนขาอ่อนแรง ไม่สามารถตักอาหารเองได้เลย หลังขยับถ่ายอุจจาระปัสสาวะก็ไม่สามารถทำความสะอาดตัวเอง เดินไม่ได้ พุดไม่ชัด เหมือนกลับไปเป็นเด็กทารกใหม่อีกครั้ง

จากสภาพดังกล่าว ดิฉันรู้สึกท้อแท้ ล้มหวัง หมดกำลังใจที่จะมีชีวิตอยู่ต่อไป บางเวลาดิฉันแอบร้องไห้ เพราะสงสารแม่ที่คอยดูแลตลอดเวลาเป็นเวลาเกือบ 2 เดือน การดูแลผู้ป่วยผ่าตัดสมองไม่ใช่เรื่องง่าย แต่ทุกวันจะมีพี่อนุฯ ร่วมงานชาวศิริราช มาให้กำลังใจเป็นการเสริมพลังอย่างต่อเนื่องของตลอดการรักษา การรักษามีกิจกรรมกับทีมฟื้นฟู ทั้งร่างกายบำบัด หนึ่งทนาการบำบัดและนฤจิตวิทยา ทำให้ดิฉันมีความหวัง มีพลังที่จะฟื้นฟูตัวเอง อย่างน้อยครั้งหนึ่งพยาบาลคนนี้ได้มีโอกาสได้เรียนรู้ภาวะการเป็นผู้ป่วยที่ต้องมีคนดูแล ส่งผลให้เข้าใจความรู้สึกของผู้ป่วยได้เป็นอย่างดี และสามารถนำมาปรับใช้เพื่อช่วยเหลือตอบแทนสังคมต่อไป

ในขณะที่ดิฉันอยู่ในภาวะเฉียดความเป็นความตาย ตะเกียกตะกายสู้เพื่อความอยู่รอด แต่สุดท้ายด้วยความรัก ความผูกพัน และการสงวนใจ

ถึงกันอย่างดี ก่อให้เกิดปรากฏการณ์เหนือความคาดหมายขึ้น ดิฉันสามารถ
ฟื้นตัวดีขึ้นรวดเร็วอย่างไม่น่าเชื่อ จนสามารถกลับมาใช้ชีวิตเป็น
พยาบาลที่ทำหน้าที่แก่สังคม

ขอบคุณกำลังใจที่เป็นสิ่งสำคัญที่หาซื้อไม่ได้ แต่เป็นสิ่งสำคัญ
ที่คอยผลักดันให้ดิฉันสามารถพลิกผันชีวิตให้อยู่ในสังคมได้ต่อไป
และจากนี้ ดิฉันตั้งใจจะตอบแทนสังคมโดยสร้างความหวังและกำลังใจ
ให้แก่บุคคลที่เป็นทุกข์ทุกคน

ในวันที่สูญเสีย แต่ไม่เสียศูนย์

สมใจ แป้งแก้ว

โรงพยาบาลพระหารายณ์มหาราช

ดิฉันเป็นพยาบาล หัวหน้างานห้องผู้ป่วยหนัก อายุรกรรม เรื่องนี้ เป็นหนึ่งในประสบการณ์ที่ดิฉันมีความภาคภูมิใจ ที่ได้ช่วยให้ครอบครัวผู้ป่วยที่กำลังสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก ให้ผ่านพ้นช่วงวิกฤติของครอบครัว สามารถตั้งสติ สร้างความเข้มแข็ง ร่วมกันดูแลผู้ป่วยในช่วงท้ายของชีวิต เพื่อการจากไปอย่างไร้ความหวั่นกังวล จากไปอย่างสมศักดิ์ศรี

ช่วงต้นปีที่ผ่านมามีดิฉันได้ดูแลผู้ป่วยกล่อมเนื้อหัวใจตายเฉียบพลัน ผู้ป่วยรับราชการทหาร อายุ 55 ปี ไม่มีประวัติโรคประจำตัว มีบุตรสาวสองคน คนแรกอายุ 26 ปี เป็นพนักงานบริษัท คนที่สองกำลังเรียนอยู่ชั้น ม. 5 ภรรยาทำอาชีพทำอาหารกล่องตามสั่งส่งตามบ้านพักและงานประชุม ผู้ป่วยเจ็บแน่นหน้าอกร้ายไปแหวะซ้าย คลื่นไส้อาเจียนเหงื่อออกท่วมตัว เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล เวลา 22.00 น. หลังได้ยาละลายลิ่มเลือด ผู้ป่วยอาการทั่วไปดีขึ้น ความดันโลหิตอยู่ในเกณฑ์ปกติเพียงแต่ยังอ่อนเพลียอยู่

เช้าวันดิฉันเดินเข้ามาในหน่วยงาน ขณะนั้นเป็นเวลา 07.50 น. เห็นห้องเวรตึกกำลังช่วยฟื้นคืนชีพ ดิฉันรีบเดินเข้าไปสังเกตอยู่รอบนอก เห็นห้องโศกเศร้าตามญาติ จึงคาดเดาว่า ญาติคงยังไม่ทราบผู้ป่วย

หัวใจหยุดเต้น เต็มใจเกิดเรื่องแน่นอน นื่องพยาบาล มีสีหน้ากังวล...
 ญาติยังไม่รับสาย มีเสียงพยาบาลแจ้งผลการวัดชีพจร แพทย์หันไป
 มองที่ ๗๐๓1๒๐ E๕๐ แล้วพูดว่า “มีคลื่นไฟฟ้าหัวใจมาแล้ว แต่
 ไม่ค่อยดีนะ ต่อเครื่องช่วยหายใจไว้ครับ” หลังต่อเครื่องช่วยหายใจได้
 ประมาณ 5 นาที ความดันโลหิตวัดไม่ได้ นื่องพยาบาล ติดต่อญาติได้แล้ว
 ได้ยินเสียงแจ้งญาติว่า “ ขณะนั่งทานอาหารเช้า บ่นจุกอก และเกร็ง
 ตาค้าง แพทย์และพยาบาลได้ช่วยกันฟื้นคืนชีพ แต่อาการยังไม่ดีขึ้น
 คุณป้ารีบมาโรงพยาบาลนะคะ”

เวลาผ่านไป 15 นาที มีหญิงวัยกลางคนร้องไห้เสียงดัง รีบเดิน
 หน้าตาตื่นเข้ามา “พี่ทำไมเป็นอย่างนี้ 7 โมง โทรมมากว่าดีแล้ว
 ไม่เป็นไร ...แล้วพี่ทำไมถึงเป็นอย่างนี้ ใครจะช่วยฉันล่ะ บ้างกล่องใคร
 จะคอยไปส่ง” แพทย์เดินเข้าไปแจ้งอาการพร้อมทั้งแผนการรักษา
 ที่ให้ไปแล้ว แต่คุณป้าไม่ได้สนใจฟัง ปากพูดพร่ำรำพันถึงสามี ดิฉัน
 รู้สึกหงๆ ที่ศีรษะและตื้อ ได้แต่ยืนใกล้ๆ คุณป้าและใช้มือลูบแขน
 เบาๆ แต่พูดอะไรไม่ออกเพราะป้ากำลังเสียใจมาก คู่ชีวิตของแกกำลัง
 จะจากไปในอีกไม่กี่นาทีนี้ ทัศนเห็นมีหญิงสาว...ไม่ใช่สิ! มีสาวหล่อ
 ท่าทางมั่นใจ แม้จะไม่เห็นหน้าตา แต่ดิฉันก็สังเกตเห็นที่ตระหนกตกใจได้
 เธอเดินมาพร้อมเด็กสาวอายุประมาณ 15-16 ปี ซึ่งกำลังร้องไห้ตาแดงก่ำ
 สาวหล่อ ดิฉันปึ้ง! ขึ้นมาทันที เจ้าหน้าทุกคนเดินออกจากเตียงไป
 แพทย์แจ้งอาการผู้ป่วยแล้วก็ออกจากหอผู้ป่วยไป พยาบาลเวรตึกและ
 เวนเข้าเตรียมรับส่งเวร ปล่อยให้ดิฉันยืนอยู่เพียงลำพังที่เตียงผู้ป่วย
 พร้อมกับญาติ

คุณป้ายังคงร้องไห้คร่ำครวญ ผู้ป่วยไม่รู้สึกรู้หาย ใจตัวเองไม่ได้ มีแต่เสียงการทำงานของเครื่องช่วยหายใจ ดิฉันเข้าไปจับที่แขนสาวหล่อแล้วลูบเบาๆ พร้อมพูดว่า “น้องเป็นลูกสาวของคุณลุงใช่ไหม?” เธอพยักหน้า ดิฉันถามต่อ “มีพี่น้องกี่คนคะ?” “สองคนค่ะ” เธอตอบ ดิฉันหันไปมองเด็กสาวที่มากับเธอ “คนไหนน้องใช่ไหมคะ” เธอพยักหน้า ดิฉันจึงยึดสาวหล่อเป็นที่พึ่ง ต้องทำให้เธอปลอดภัยแม่เธอให้ได้ ดิฉันบอกเธอว่า “น้องเห็นสภาพคุณพ่อและพี่แพทย์เล่าอาการแล้วพอจะทราบแล้วใช่ไหมคะว่าคุณพ่อคงอยู่ได้อีกไม่นาน พี่ว่าน้องต้องเป็นหลักให้แม่และน้องแทนคุณพ่อแล้วละ น้องต้องเข้มแข็งดูแลน้องสาวและแม่แทนพ่อเพราะสีกันอยู่แค่นี้” แต่ดิฉันว่าเธอเข้มแข็ง หน้าเธอตกใจ แต่ไม่มีหยดน้ำตา ผิดกับแม่และน้องของเธอ

เธอพยักหน้ากับดิฉันช้าๆ และเดินเข้าไปกอดแม่ “ตอนนี้น้องไปบอกกับพ่อที่ข้างๆ หูพ่อ ถึงแม้พ่อจะหายใจเองไม่ได้ก็จริง แต่หนูทำยังรับรู้และได้ยินเสียงแม่ร้องไห้ น้องไปบอกพ่อซะว่าไม่ต้องเป็นห่วงแม่และน้อง หนูจะดูแลน้องกับแม่แทนพ่อให้ดีที่สุด” เธอพยักหน้าและเดินไปก้มลงพูดกับพ่อ ดิฉันมองไปที่เธอและนึกในใจด้วยความสลดได้ยินเธอพูดกับพ่อตามที่แนะนำ พูดจบเธอเดินมากอดแม่และน้อง พร้อมพูดว่า “แม่อย่าให้หน้าตาหยดลงถูกพ่อนะ พ่อจะเป็นห่วง แยกจะไปสบายแล้ว แม่ไม่ต้องกลัว หนูจะดูแลแม่และน้องแทนพ่อเอง” ขณะที่ดิฉันได้ยินเธอพูดกับแม่ ดิฉันต้องหันไปมองทางอื่นถ้ามองเธอและแม่ต้องเสียหน้าตาแน่ๆ เตือนสติตนเองว่าอย่าหะ.. และใช้เล็บจิกมือตัวเอง

เวลาผ่านไป 1 ชั่วโมง ดิฉันยังคงยืนอยู่เบ้จนเพื่อนพวงเขา เมื่อย
ก็เมื่อย ใจก็ปิติที่เราทำได้ ทำให้สาวหล่อเธอเข้มแข็งได้จริงๆ ดิฉัน
แนะนำให้เธอโทรศัพท์ หาเพื่อนของพ่อเธอ และให้ช่วยกระจายข่าว
เรื่องพ่อเธอ ให้ช่วยแจ้งผู้บังคับบัญชาของพ่อ และแจ้งผู้ที่ว่าจ้างแม่
ทำอาหารกล่องซึ่งแม่เธอทำให้ไม่ได้แล้ว ขอให้เพื่อนของพ่อแก้ไข
เหตุการณ์ให้เธอและแม่ด้วย ดิฉันมั่นใจว่าเพื่อนๆ พ่อเธอต้องช่วยได้
เพราะหน่วยทหารการกระจายข่าวเป็นเรื่องง่าย

เมื่อดิฉันพูดกับเธอจบดิฉันมองสบตาเธอ สัมผัสถึงความรู้สึก
ขอบคุณ โลงใจ ที่มีคนช่วยคิด ในขณะที่เธอและแม่มองยังไม่ออก
จะแก้ไขเหตุการณ์อย่างไร ดิฉันยื่นมือไปจับเธอและบีบมือเธอเบาๆ
เธอบีบตอบและปล่อยมือพร้อมกับยกมือไหว้ “หนูขอบคุณพี่มากที่
ช่วยหนูและแม่ หนูขออยู่กับพ่อ จนพ่อสิ้นใจได้ไหม” “ได้ค่ะ” ดิฉัน
รีบตอบพร้อมกับยกเก้าอี้ให้เธอและครอบครัวนั่งเคียงข้างพ่อ.....ได้อยู่
ด้วยกันจนวินาทีสุดท้าย แม่เธอหยุดร้องไห้ ก็มลงซบที่แขนสามี
มือทั้งสองโอบกอดร่างไร้วิญญาณของสามีไว้อย่างแนบแน่น ภาพที่
เห็นสะเทือนจิตใจ แต่ทุกๆ ครอบครัวต้องประสบกับเหตุการณ์เช่นนี้
ไม่เว้นใดก็วันหนึ่ง

อกเขาอกเรา ดิฉันได้แต่คิดในใจ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็น
ความภูมิใจที่แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ เป็นความอึ้งใจที่ได้ช่วยเหลือ
เพื่อมนุษยชาติด้วยกัน ในภาวะที่เกิดการสูญเสีย หลายคนเศร้าโศกเสียใจ
หมดอาลัยในชีวิต “ดิฉันดีใจที่ดิฉันเป็นส่วนหนึ่งที่ได้ช่วยให้ครอบครัวนี้
เมื่อเกิดความสูญเสียแล้วไม่เสียศูนย์ในการดำเนินชีวิตต่อไป

ศูนย์บรรเทาทุกข์ สิริราช
Siriraj Palliative Care Center

เว็บไซต์ <http://www1.si.mahidol.ac.th/Palliative>
เบอร์โทรศัพท์ 02-4199679 หรือ 02-4199680
กองทุนศูนย์บรรเทาทุกข์ สิริราช D002918

ศูนย์บรรเทาทุกข์ ศิริราช : 024199679,024199680
<http://www.si.mahidol.ac.th/palliative>
“ผู้ออกแบบแปล บริษัท ต้นไทร ศรีเอิร์น จำกัด”
โทร. 02-713-6814